

Komunitní plánování sociálních služeb na Mohelnicku

Bc. Petra Grycová

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Petra GRÝCOVÁ**
Osobní číslo: **H128114**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Komunitní plánování sociálních služeb na Mohelnicku**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na popsání metody komunitního plánování sociálních služeb
- na cestu k vytvoření komunitního plánu jako dohody o vizi sociálních služeb pro dané území
- na přínos pro dané území a pro danou skupinu uživatelů sociálních služeb.

Součástí práce bude realizovaný kvantitativní výzkum formou dotazníku zaměřený na zjištění názorů, potřeb, problémů, nedostatků v sociálních službách pro danou skupinu uživatelů sociálních služeb na daném území.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Matoušek, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál. 2003.

Metodiky pro plánování sociálních služeb. Praha: MPSV ČR. 2007.

Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb. Praha: MPSV ČR. 2004.

Vasková, V., Žežula, O. *Komunitní plánování věc veřejná: jak zjistit, co lidé opravdu chtějí? Jak zlepšit život v obci?* Praha: MPSV ČR, 2002.

Úlehla, I. *Předpoklady komunitního plánování*. Sociální politika. 2002, roč. 28, č. 3.

Úlehla, I. *Sociálně psychologické aspekty komunitního plánování obcí*. Sociální politika. 2002, roč. 28, č. 12.

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.**
Institut mezioborových studií

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2014**

V Brně dne 30. listopadu 2012

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

PETRA GRÝCOVÁ

Jméno, příjmení studenta

V Brně ...21.2.2014...

Grýcová

Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užitje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nabrzení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výsledku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výsledku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá metodou komunitního plánování sociálních služeb. Práce je tvořena třemi základními celky. V teoretické části je cílem vymezení pojmu komunitní plánování, shrnutí obecných poznatků, popsání samotného procesu a principů této metody. Druhá část je zaměřena na popis průběhu komunitního plánování ve městě Mohelnici a mikroregionu Mohelnicko, spolu se zaměřením na konkrétní výstupy a jejich přínos této oblasti. Třetí celek tvoří empirickou část. Předmětem výzkumu je zkoumání kvality procesu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku formou dotazníkového šetření.

Klíčová slova:

Komunitní plánování, principy komunitního plánování, sociální služby, řídicí skupina, pracovní skupiny, zadavatel, poskytovatel sociálních služeb, uživatel sociálních služeb, komunitní plán.

ABSTRACT

The Diploma thesis deals with the method of community planning of social services. The work consists of three main parts. The aim of the theoretical part is to define the term community planning, to summarize the general knowledge, to describe the process itself and the principles of this method. The second part focuses on a description of the course of the community planning in Mohelnice and the micro region Mohelnicko, along with a focus on concrete outcomes and their contribution to this region. The third unit consists of the empirical part. The object of the research is to investigate the quality of the process of community planning of social services in the Mohelnicko region using a form of a questionnaire.

Keywords:

Community planning, principles of community planning, social services, leading group, working groups, funders, providers of social services, social service users, community plan.

Děkuji doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, odborné vedení a cenné rady, které mi poskytl při zpracování mé diplomové práce.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Komunitní plánování sociálních služeb na Mohelnicku“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury, který je součástí této diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ.....	12
1.1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13
1.2 KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB.....	15
1.3 HISTORIE KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB A SOUČASNÁ SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	16
1.4 KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ A LEGISLATIVNÍ OPORA	18
2 SOCIÁLNÍ POLITIKA, SOCIÁLNÍ PRÁCE A SOCIÁLNÍ SLUŽBY	21
2.1 SOCIÁLNÍ PRÁCE	22
2.2 SOCIÁLNÍ SLUŽBY	22
2.2.1 Typologie sociálních služeb.....	23
3 PROCES KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ	26
3.1 FÁZE KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ.....	26
3.2 ZÁKLADNÍ PRINCIPY KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ.....	29
3.3 ÚČASTNÍCI KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB.....	33
3.4 PŘÍNOSY KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ.....	34
4 KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NA MOHELNICKU.....	36
4.1 MOHELNICKO.....	36
4.2 PRŮBĚH PROJEKTU KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NA MOHELNICKU	38
4.2.1 Aktivity v průběhu komunitního plánování	40
4.3 ČINNOST PRACOVNÍCH SKUPIN BĚHEM PROCESU KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ	46
4.4 IMPLEMENTAČNÍ FÁZE - VÝSTUPY REALIZACE OPATŘENÍ.....	50
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	54
5 KVALITA PROCESU KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ.....	55
5.1 CÍL A PŘEDMĚT VÝZKUMU	55
5.2 METODOLOGICKÝ POSTUP	55
6 PRVNÍ OBLAST VÝZKUMU – ÚČASTNÍCI PLÁNOVÁNÍ.....	57
6.1 HYPOTÉZY A OPERACIONALIZACE.....	57
6.2 TECHNIKA SBĚRU DAT	58
6.3 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	59
6.4 ZPRACOVÁNÍ A VYHODNOCENÍ ZÍSKANÝCH DAT.....	59
6.5 OVĚŘENÍ PRACOVNÍCH HYPOTÉZ	67
6.6 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ PRVNÍ OBLASTI VÝZKUMU	70

7	DRUHÁ OBLAST VÝZKUMU – OBČANÉ	72
7.1	HYPOTÉZY A OPERACIONALIZACE	72
7.2	TECHNIKA SBĚRU DAT	73
7.3	CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	73
7.4	ZPRACOVÁNÍ A VYHODNOCENÍ ZÍSKANÝCH DAT.....	73
7.5	OVĚŘENÍ PRACOVNÍCH HYPOTÉZ	80
7.6	SHRnutí VÝSLEDKŮ DRUHÉ OBLASTI VÝZKUMU.....	83
8	ZÁVĚR – SHRnutí PRVNÍHO A DRUHÉHO VÝZKUMU	85
	ZÁVĚR	87
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	89
	SEZNAM PŘÍLOH	92

ÚVOD

Komunitní plánování sociálních služeb se v minulých letech dostalo do popředí zájmu a stalo se významným pojmem v sociální oblasti. Za cíl si klade vybudování kvalitní sítě sociálních služeb a propojení veřejnosti, zadavatelů, poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb, tedy komunity, která na určitém místě žije a chce se podílet na spolurozhodování o jeho rozvoji. Značným přínosem komunitního plánování je, že zapojuje všechny účastníky sociálního systému do přípravy a uskutečňování plánů, zvyšuje pocit příslušnosti k dané komunitě a umožňuje objevovat nové lidské i materiální zdroje. Správně připravený a uskutečněný proces komunitního plánování umožňuje plánovat a následně realizovat kvalitní a dostupné sociální a související služby tak, aby odpovídaly potřebám občanů a to za aktivní spolupráce účastníků, přesněji tří subjektů - zadavatele, poskytovatele a uživatele. Všichni mají rovné postavení a každý může vyjádřit svůj názor. Pokud má být rozhodováno o důležitých věcech veřejného života v dané lokalitě, mělo by být rozhodováno těmi, kteří zde žijí a pracují.

Sociální služby jsou pro mnoho lidí významnou pomocí a oporou v různých životních situacích. Týkají se téměř každého. Všichni se můžeme stát uživateli těchto služeb a záleží na nás, jakou úroveň těchto služeb naplánujeme a uvedeme v realitu.

Téma této diplomové práce „Komunitní plánování sociálních služeb na Mohelnicku“ vychází z náplně mé práce na Městském úřadě v Mohelnici, kde jsem v letech 2006 až 2009 pracovala jako koordinátorka komunitního plánování sociálních služeb.

Při zpracování diplomové práce jsem vycházela z odborné literatury, pracovních materiálů týkající se komunitního plánování, sociální politiky, problematiky sociálních služeb, dále z webových stránek a v neposlední řadě i ze svých pracovních zkušeností.

Diplomová práce je zaměřena na problematiku komunitního plánování sociálních služeb. Práce je tvořena třemi základními celky, které jsou tematicky provázané. V teoretické části je cílem vymezení pojmu komunitní plánování, shrnutí obecných poznatků, popsání samotného procesu a principů této metody. Druhá část je zaměřena na popis průběhu komunitního plánování ve městě Mohelnici a mikroregionu Mohelnicko, spolu se zaměřením na konkrétní klíčové aktivity, jednotlivé výstupy komunitního plánu a jejich přínos této oblasti.

Třetí celek tvoří praktickou část. Cílem výzkumu je zkoumání a zhodnocení kvality procesu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku formou dotazníkového šetření. První dotazník je vytvořen pro účastníky komunitního plánování na Mohelnicku a druhý dotazník je nasměrován na veřejnost. Kvalita bude hodnocena na základě čtyř zvolených principů komunitního plánování. Míra naplňování těchto principů je rozhodující pro kvalitu celého procesu. V závěru se pokusím zhodnotit kvalitu komunitního plánování na Mohelnicku formou zpětné vazby od účastníků a veřejnosti. Zjištěné poznatky v této práci by mohly být přínosem pro zainteresované osoby, jak ve veřejné správě, tak i mezi poskytovateli sociálních služeb.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ

Každý z nás má právo na plnohodnotný život v prostředí, které si zvolil ke svému životu, kde se narodil a vyrostl. Sdílíme zde všední život, společné zájmy s ostatními, chodíme zde do školy, do práce, máme společné potřeby a problémy, účastníme se sociálních vazeb a tímto způsobem vytváříme komunitu. Komunita je pocit sounáležitosti jejích členů. Zapojování široké veřejnosti do rozhodování se jeví jako účelné při plánování v jakékoliv oblasti či pro řešení nejrůznějších problémů, s kterými se komunita setkává.

„Komunitní plánování je vymezeno jako metoda, která klade důraz na zapojování všech, kterých se zpracovávaná oblast týká a na dosažení výsledku, který je přijat a podporován většinou účastníků.“¹

Metodou komunitního plánování mohou být řešeny různé společenské nebo ekonomické vztahy prostřednictvím jednání o budoucích krocích a rozvojem spolupráce při jejich realizaci. Tuto metodu lze použít pro různé oblasti, včetně plánování sociálních služeb, a to takovým způsobem, aby odpovídaly místním specifikům i potřebám občanů.²

Komunitní plánování je metoda, která nám ukazuje, jak pracovat s lidmi, aby projekt komunitního plánování dopadl co nejlépe, je to proces práce s regionální komunitou. *„Umožňuje nám rozvíjet sociální ekonomiku na základě znalosti místních potřeb. Metoda je inovativní tím, že v sobě integruje manažerský přístup, z komerční sféry s psychologickými, sociologickými a psychoterapeutickými přístupy, které se využívají v sociálních službách a je funkční pouze při propojení obou přístupů.“³*

Pojem komunitního plánování jako *„metody, která umožňuje zpracovávat rozvojové materiály pro různé oblasti veřejného života na úrovni obce i kraje“⁴* se ujal zejména díky podpoře ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí. V desítkách obcí a měst již bylo formou vzdělávacího programu a praxe vyškoleny spousta lidí, kteří se komunitním plánováním zabývají.

---

¹ Gojová, A. a kol. *Komunitní sociální práce*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007, s. 32.

² Žežula, O., Vasková, V. *Komunitní plánování věc veřejná*. Praha: MPSV, 2002. [online]. [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/847>

³ Komunitní plánování. Portál o komunitním plánování [online]. [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: http://www.komunitniplanovani.com/kp-o-komunitni-planovani_2/

⁴ Rosecký, D., Oriniaková, P. *Komunitní plánování sociálních služeb*. Centrum pro komunitní práci, s. 4.

1.1 Vymezení základních pojmů

Komunitní plánování – metoda umožňující vytvářet a zpracovávat materiály pro jednotlivé oblasti veřejného života na úrovni obce i kraje. Tato metoda vychází z principů zastupitelské demokracie a zároveň tyto principy výrazně posiluje. Důležité znaky metody jsou zaměřeny na zapojování všech, kterých se tato oblast týká. Důraz je kladen na dialog, vyjednávání a na dosažení výsledků podporovaných účastníky.⁵

Plán rozvoje sociálních služeb – dle zákona se rozumí „výsledek procesu aktivního zjišťování potřeb osob ve stanoveném území a hledání způsobů jejich uspokojování s využitím dostupných zdrojů, jehož obsahem je popis způsobu zpracování plánu, popis a analýza existujících zdrojů a potřeb osob, kterým jsou sociální služby určeny, včetně ekonomického vyhodnocení, strategie zajišťování a rozvoje sociálních služeb, povinnosti zúčastněných subjektů, způsob sledování a vyhodnocování plnění plánu a způsob, jakým lze provést změny v poskytování sociálních služeb“⁶.

Nepříznivá sociální situace – rozumí se „oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením“⁷.

Sociální služby – rozumí se „činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení“⁸, umožnit jejich zapojení a návrat do běžného života společnosti a využití obvyklým způsobem jiných systémů (např. bydlení, zdravotnictví, školství, služby zaměstnanosti). „Sociální služby – všechny služby, krátkodobé i dlouhodobé, poskytované oprávněným uživatelům, jejichž cílem je zvýšení kvality klientova života, případně i ochrana zájmů společnosti.“⁹

Poskytovatelé sociálních služeb – jsou zástupci organizací, kteří poskytují sociální služby různých forem a druhů. Mohou to být například nestátní neziskové organizace

---

⁵ Žežula, O., Vasková, V. *Komunitní plánování - věc veřejná*. Praha: MPSV, 2002. [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/847>

⁶ § 3, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ § 3, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ § 3, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Matoušek, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2008, s. 203.

nebo organizace zřízené krajem, obcí, příp. státem. Mezi poskytovatele jsou též zahrnovány osoby pečující o své příbuzné a blízké. Poskytovatelé jsou srozuměni, jak služby fungují, dokážou popsat stávající poptávku a v této problematice se dobře orientují.

Zadavatelé sociálních služeb – volení zástupci, kteří rozhodují o distribuci veřejných prostředků na sociální služby, jsou odpovědní za zajištění sociálních služeb na příslušném území. Zadavateli služeb jsou především obce a kraje, které nesou hlavní odpovědnost za kvalitu a dostupnost sociálních služeb. Zadavatelé služby platí, zřizují a zadávají.

Uživatelé sociálních služeb – rozumí se osoby, kterým jsou poskytovány sociální služby z důvodu jejich nepříznivé sociální situace. V procesu komunitního plánování mají nezastupitelnou roli, protože mohou poskytnout důležité informace o kvalitě a dostupnosti sociálních služeb. Bez jejich účasti nelze hodnotit efektivitu sociálních služeb.

Veřejnost – jsou všichni zájemci, kterým není poskytování a fungování sociálních služeb lhostejné. Každý občan je potenciálním uživatelem sociálních služeb.

Řídící skupina – jedná se o skupinu sestavenou podle principu triády (tj. zadavatel, poskytovatel, uživatel). Řídí proces plánování a je odpovědná za jeho průběh a výsledky.¹⁰

Pracovní skupina – je tvořena uživateli, poskytovateli sociálních služeb, jejich zadavateli a dalšími účastníky. Členové řeší konkrétní úkoly, oblasti, témata.¹¹

Cílové skupiny – v rámci plánování sociálních služeb sem mohou patřit osoby s tělesným, duševním, mentálním, kombinovaným nebo jiným zdravotním postižením, senioři, rodiny s dětmi, lidé závislí na alkoholu nebo drogově závislí, děti a mládež ohrožené delikvencí, osoby bez přístřeší, lidé ohrožení sociálním vyloučením, etnické menšiny, lidé dlouhodobě nezaměstnaní, oběti násilí, pachatelé trestné činnosti, osoby propuštěné z výkonu trestu. Tento výčet není vyčerpávající.

Opatření – vymezují jednotlivé dílčí cíle, které je potřeba řešit v daném cyklu plánování, tak, aby byly naplňovány vybrané priority. Opatření jsou součástí komunitního plánu sociálních služeb.

---

¹⁰ Kolektiv autorů pod vedením Z. Skříčkové. *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2007, s. 2 (Klíč k publikaci).

¹¹ Kolektiv autorů pod vedením Z. Skříčkové. *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2007, s. 2 (Klíč k publikaci).

1.2 Komunitní plánování sociálních služeb

Ministerstvo práce a sociálních věcí definuje komunitní plánování sociálních služeb jako „metodu, kterou lze na úrovni obcí nebo krajů plánovat sociální služby tak, aby odpovídaly místním specifikům i potřebám jednotlivých občanů. Je to otevřený proces zjišťování potřeb a zdrojů a hledání nejlepších řešení v oblasti sociálních služeb.“¹²

Komunitní plánování sociálních služeb se začalo rozvíjet na základě reformy sociálních služeb a delegováním odpovědnosti a zajišťování služeb na místní a regionální úroveň. Místní potřebnost sociálních služeb určují místní a specifické demografické a ekonomické podmínky jednotlivé obce, města nebo kraje. Komunitní plánování tak respektuje přirozené odlišnosti obcí a regionů a skupin a jednotlivců v nich žijících.

Komunitní plánování sociálních služeb je ve své podstatě nekončící proces hledání potřeb v sociální oblasti, stanovování jejich priorit a porovnávání těchto potřeb s dostupnými finančními, materiálními a také lidskými zdroji.

Metodiky pro plánování sociálních služeb uvádí, že podstata komunitního plánování spočívá ve vzájemné a aktivní spolupráci všech, kterých se konkrétní oblast nebo téma nějakým způsobem dotýká.¹³

Komunitní plánování dle Matouška je chápáno jako vyjednávání o podobě a fungování místní sítě sociálních služeb mezi zadavateli, poskytovateli a obyvateli příslušného území zapojených do rozhodování. Podstatou této metody je vybudování systému řízení a rozhodování o sociálních službách, který je založený na spoluúčasti a spolupráci mezi občany, zástupci lokální politiky, nevládními organizacemi, institucemi veřejné správy a dalšími rozhodujícími aktéry. Cílem komunitního plánování je zorganizování takových jednání, která zvýší kvalitu a místní a typovou dostupnost sociálních služeb na základě skutečných potřeb lidí. Závěry a výstupy z těchto jednání jsou pak obsaženy ve výsledném komunitním plánu. Komunitní plánování je tak proces, který směřuje k zajištění veřejných služeb v zájmu těch, kteří je využívají.¹⁴

---

¹² Žežula, O., Vasková, V. *Komunitní plánování - věc veřejná*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2013-09-20]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/847>

¹³ Kolektiv autorů pod vedením Z. Skříčkové. *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2007, s. 2 (Klíč k publikaci).

¹⁴ Matoušek, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, s. 314.

Jak uvádí Zatloukal, metoda komunitního plánování sociálních služeb je jednou z metod, jak plánovat rozvoj sociálních služeb. Komunitním plánováním lze sociální služby plánovat tak, aby odpovídaly lokálním potřebám, byly poskytovány efektivně a na plánování sociálních služeb se mohli spolupodílet všichni, kterých se to týká.¹⁵

„Cílem komunitního plánování sociálních služeb je posilovat sociální soudržnost komunity a podporovat sociální začleňování a předcházet sociálnímu vyloučení jednotlivců a skupin. Výsledkem komunitního plánování je vytvořený systém sociálních služeb na místní úrovni, který odpovídá zjištěným potřebám, reaguje na lokální odlišnosti a zajišťuje, že finanční prostředky vynaložené na služby jsou efektivně využity.“¹⁶

1.3 Historie komunitního plánování sociálních služeb a současná situace v České republice

Komunitní plánování se v poslední době dostalo do popředí zájmu. Vstupem České republiky do Evropské unie se stalo nutností „komunitně plánovat“, aby byly naplněny cíle a principy evropské sociální politiky. Zatímco největší vzestup této metody probíhal v západních zemích již v padesátých a šedesátých letech, u nás se o komunitním plánování začalo hovořit teprve v období po listopadu 1989.

Komunitní plánování bylo do České republiky přeneseno z Velké Británie. Zkušenosti prvotně vyzkoušelo Ústí nad Labem, které začalo tuto metodu uskutečňovat ve spolupráci s Centrem komunitní práce Ústí nad Labem již od roku 1998. V letech 2000 – 2003 bylo komunitní plánování pilotně ověřováno v rámci česko-britského projektu „Podpora Ministerstva práce a sociálních věcí při reformě sociálních služeb“ na Písecku. Zkušenosti z Písecka byly využity Ministerstvem práce a sociálních věcí při tvorbě metodických a koncepčních materiálů, také při vytváření vzdělávacího programu k podpoře komunitního plánování sociálních služeb a při plánování programového financování a dotačního řízení.¹⁷

---

¹⁵ Zatloukal, L. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008, s. 34.

¹⁶ *Komunitní plánování sociálních služeb*. Komunitní plánování sociálních služeb Olomouc [online]. [cit. 2013-12-14]. Dostupné z: http://kpss.olomouc.eu/page/zakladni_informace/

¹⁷ Janoušková, K. a kol. *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007, s. 168-169.

V dalších letech bylo komunitní plánování sociálních služeb postupně zaváděno v ostatních obcích, mikroregionech i na úrovni krajů na celém území České republiky. Průběh komunitního plánování byl však na různých místech odlišný a tím i s různými výsledky a v rozdílné kvalitě. Rozdíly byly hlavně ve způsobu koordinace procesu a také v míře politické podpory a v různé míře zainteresovanosti dalších účastníků.¹⁸ Nejednoznačná metodika a metodická podpora se projevila na kvalitě výsledných plánů. Jejich struktura a forma byla velmi různorodá a nejednotná. Proto ne všechny nastartované procesy dosáhly vytvoření kvalitní strategie v oblasti plánování sociálních služeb, které by odrážely potřeby a možnosti komunity.¹⁹

Z těchto důvodů a v souvislosti s připravovaným zákonem o sociálních službách, který následně vstoupil v účinnost 1. ledna 2007, vyhlásilo Ministerstvo práce a sociálních věcí veřejnou zakázku na celorepublikový projekt na téma „Zajištění místní a typové dostupnosti sociálních služeb“, která měla dosavadní procesy komunitního plánování sjednotit. Projekt proběhl v letech 2005 – 2007. Cílem bylo zajistit metodicky jednotný přístup k plánování sociálních služeb na místní i regionální úrovni, poskytnout dlouhodobou podporu a vytvořit ucelený systém vzdělávání. Realizace tohoto projektu se ujaly tři neziskové organizace: Komunitní plánování o.p.s., Centrum pro komunitní práci a Domov sv. Anežky o.p.s. ve spolupráci s Katedrou antropologie Filosofické fakulty Západočeské univerzity v Plzni.²⁰ V rámci projektu bylo dosaženo významných výstupů:

- Kritéria kvality plánování sociálních služeb.
- Návrh systému metodické podpory plánování sociálních služeb v České republice.
- Metodiky pro plánování sociálních služeb.
- Vzdělávací program pro plánování rozvoje sociálních služeb.

Na základě projektu byl tak vytvořen ucelený systém zajištění metodické podpory procesům plánování sociálních služeb a to na národní, krajské a obecní úrovni. Měl by vést k zajištění funkčnosti a stability celého systému plánování sociálních služeb.²¹ Vznikl roční

---

¹⁸ Rosecký, D., Oriniaková, P. *Komunitní plánování sociálních služeb*. Centrum pro komunitní práci, s. 7.

¹⁹ *Zapojování veřejnosti, nástroj pro správu věcí veřejných*. Přerov: Centrum pro komunitní práci, 2008, s. 12.

²⁰ Janoušková, K. a kol. *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007, s. 169.

²¹ Úlehla, I., Slabová, K., Mirovská, M. *Návrh systému metodické podpory plánování sociálních služeb v ČR*. 2007, s. 3.

vzdělávací program (2006 – 2007), celkový rozsah byl 240 hodin a v rámci tohoto programu bylo vzděláno 74 krajských metodiků (vzdělavatelů), kteří měli zajistit případné vzdělávání a metodické vedení pro obce a regiony.

Schválený zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ukládá povinnost Ministerstvu práce a sociálních věcí zpracovávat střednědobé plány rozvoje sociálních služeb za účasti krajů. Kraje musí zpracovávat krajské střednědobé plány ve spolupráci s obcemi. Obce tuto povinnost nemají, ale Ministerstvo práce a sociálních věcí podmiňuje přísun finančních prostředků do sociální oblasti právě existencí komunitních plánů, proto je důležitá podpora a realizace procesů plánování na všech úrovních – nejenom národní a krajské, ale i obecní. Předpokládá se, že obce budou plány zpracovávat metodou komunitního plánování sociálních služeb.

„V současné době probíhá plánování sociálních služeb ve všech krajích v ČR. Co se týče obcí, v některých krajích plánování probíhá víceméně ve všech obcích s rozšířenou působností (nebo na území mikroregionů, svazku obcí, případně až do úrovně obcí I.), v některých regionech se plánování aktivněji chopilo jen několik obcí nebo měst.“²²

Plánování sociálních služeb je finančně podporováno především z evropských fondů v rámci grantových schémat, ale i ze zvláštního dotačního programu Ministerstva práce a sociálních věcí.

1.4 Komunitní plánování a legislativní opora

Východiska pro plánování sociálních služeb musí být v souladu s principy sociální politiky České republiky i Evropské unie. Podporu komunitnímu plánování poskytuje Evropská unie podporou změn v sociálních službách, řešením veřejných služeb a předcházením sociálnímu vyloučení. Evropská komise klade důraz na to, aby se před navržením nového předpisu nebo nových iniciativ vedla konzultace s co nejširším okruhem lidí nebo organizací, které jsou zainteresovány na tématech komunitního plánování. Stát poskytuje podporu koncepcí státní sociální politiky, zákony a vyhláškami, formulováním národních priorit a skrze svá ministerstva, která procesy komunitního plánování podporují dotační a grantovou politikou.

---

²² Základní informace o komunitním plánování sociálních služeb. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2013-11-03]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/858>

Základní dokumenty Evropské unie, kde je sociální politika a její plánování vymezena, jsou Amsterodamská smlouva (1997), Lisabonský proces (2000), Evropský sociální program (2000).

Dokumenty na úrovni České republiky, kde je sociální politika vymezena:

- Národní akční plán sociálního začleňování,
- Národní akční plán sociálního začleňování na léta 2004 – 2006,
- Národní akční plán sociálního začleňování na léta 2006 – 2008,
- Evropská sociální charta,
- Bílá kniha v sociálních službách,
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách,
- Usnesení vlády České republiky č. 824 ze dne 1. září 2004.

Dokumenty na úrovni krajů a obcí, kde je sociální politika vymezena:

- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích,
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích,
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze,
- Zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení,
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.²³

Bílá kniha v sociálních službách je strategický dokument Ministerstva práce a sociálních věcí a definuje základní principy transformace sociální politiky České republiky. Je zde uvedeno vymezení komunitního plánování sociálních služeb a tři základní etapy.

V **Národním akčním plánu sociálního začleňování**, které vytváří Ministerstvo práce a sociálních věcí, a to v akčním plánu na léta 2004 – 2006, je komunitní plánování zmíněno jako jedno z opatření zajišťující vytvoření systému sociálních služeb na úrovni obcí a krajů, které sleduje a vyhodnocuje změny v potřebách jednotlivých uživatelů i celé komunity. Plán na léta 2006 – 2008 stanoví jako jeden z cílů v oblasti sociálních služeb

---

²³ *Zapojování veřejnosti, nástroj pro správu věcí veřejných*. Přerov: Centrum pro komunitní práci, 2008, s.14-15.

podporu rozhodovacích procesů na lokální i regionální úrovni, tak aby odpovídaly potřebám z hlediska dostupnosti a kvality pro uživatele služeb.²⁴

Zásadní změny do sociální oblasti přinesl **zákon o sociálních službách** č. 108/2006 Sb., který vstoupil v účinnost 1. ledna 2007. Je legislativní oporou pro komunitní plánování, přináší zásadní povinnosti ve vztahu k plánování sociálních služeb. Pojem „komunitní plánování sociálních služeb“ je zde vymezen pojmem „plán rozvoje sociálních služeb“. *„Popisuje součinnost a spolupráci obcí, krajů a MPSV při plánování sociálních služeb, nově též zakotvuje pojem „plán rozvoje sociálních služeb“, a to jako výsledek aktivního zjišťování potřeb lidí v určitém území a hledání způsobu, jak tyto potřeby uspokojit vzhledem ke zdrojům, které jsou v daném území k dispozici.“*²⁵

---

²⁴ Kolektiv autorů pod vedením Z. Skříčkové. *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2007, s. 2 (Východiska a principy plánování sociálních služeb v ČR).

²⁵ Kolektiv autorů pod vedením Z. Skříčkové. *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2007, s. 3 (Východiska a principy plánování sociálních služeb v ČR).

2 SOCIÁLNÍ POLITIKA, SOCIÁLNÍ PRÁCE A SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Plánování sociálních služeb metodou komunitního plánování je jedním ze způsobů, jak efektivně naplňovat hlavní cíle a principy sociální politiky České republiky. Jedním z nástrojů sociální politiky je sociální služba.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, přináší zásadní povinnosti ve vztahu k plánování sociálních služeb. Mezi povinnosti patří součinnost a spolupráce obcí s krajem a Ministerstvem práce a sociálních věcí při plánování sociálních služeb. Dále zakotvuje pojem „plán rozvoje sociálních služeb“, který značí aktivní zjišťování potřeb lidí na určitém území a hledání způsobu uspokojení těchto potřeb vzhledem ke zdrojům, které jsou na daném území k dispozici.

Kraje mají povinnost zpracovávat plány rozvoje sociálních služeb na svém území dle zákona o sociálních službách. „Kraj zpracovává střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s obcemi na území kraje, se zástupci poskytovatelů sociálních služeb a se zástupci osob, kterým jsou poskytovány sociální služby, a informuje obce na území kraje o výsledcích zjištěných v procesu plánování.“²⁶ Obce nemají povinnosti zpracovávat střednědobý plán, zákonem mají určeno, že mohou zpracovávat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s krajem, poskytovateli sociálních služeb a uživateli těchto služeb na území obce. Metodou zpracování je komunitní plánování. Obce mají povinnost zjišťovat potřeby poskytování sociálních služeb na svém území. Kraj, pokud má dostát své povinnosti kvalitně, měl by podporovat komunitní plánování obcí a spolupracovat s účastníky komunitního plánování v obcích. Kraj by měl sestavovat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb tak, aby obsahoval konkrétní kroky k naplnění potřeb, jako jsou:

- informace o potřebách občanů, které soustavně sbírá,
- zohlední ostatní již platné plány kraje,
- plány rozvoje sociálních služeb obcí, které syntetizuje a doplňuje,
- provádí zkoumání za účelem získání relevantních informací,
- spolupráce se všemi zainteresovanými subjekty.

---

²⁶ § 95, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Kraj vytváří střednědobé plány rozvoje sociálních služeb krajů, jako podklad pro vyjednávání o finančním zabezpečení sociálních služeb mezi kraji a státem.

Ministerstvo práce a sociálních věcí zpracovává střednědobý národní plán rozvoje sociálních služeb za účasti krajů. Podporuje kvalitu procesů komunitního plánování na krajích, protože národní plán rozvoje sociálních služeb vychází z krajských plánů, které syntetizuje a doplňuje.

2.1 Sociální práce

„Sociální práce je zaměřena na podporu klientů (jedinců, rodin, skupin nebo komunit) při zvládnutí jejich sociální situace.“²⁷ Mezi hlavní rysy sociální situace můžeme zařadit jedinečnost, která značí individuální a specifický přístup ke každému klientovi a dále komplexnost a to z hlediska ekonomického, zdravotního, právního, sociologického, pedagogického, atd.²⁸ Sociální práce využívá metody, jako specifické postupy sociálních pracovníků, které jsou definovány cílem nebo cílovou skupinou (tou může být jednotlivec, rodina, skupina nebo komunita).²⁹

Podle kritéria cílové skupiny můžeme rozlišovat tři úrovně praxe sociální práce. Jsou to mikro praxe (aktivity pomáhající řešit problémy jednotlivcům), mezo praxe (sociální práce s rodinami a skupinami) a makro praxe (zlepšování sociálních podmínek a změny v celé společnosti pomocí aktivit, jako jsou např. politická akce, komunitní plánování, veřejné vzdělávací akce).³⁰

2.2 Sociální služby

Sociální služby jsou realizovány prostřednictvím sociální práce. Sociální služba je činnost nebo soubor činností, které zajišťují pomoc osobám v nepříznivé sociální situaci. Umožňují těmto lidem vést běžný způsob života a jejich rozsah a forma musí zachovávat lidskou důstojnost. Poskytovaná pomoc by měla vycházet z individuálních potřeb osob,

---

²⁷ Janoušková, K. a kol. *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007, s. 13.

²⁸ Janoušková, K. a kol. *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007, s. 13.

²⁹ Matoušek, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2008, s. 200-201.

³⁰ Janoušková, K. a kol. *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007, s. 17.

musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace a posilovat jejich sociální začleňování. Sociální služby jsou poskytovány za úhradu, částečnou úhradu nebo bez úhrady nákladů. Poskytovateli sociálních služeb jsou územní samosprávné celky a jimi zřizované právnické a fyzické osoby a ministerstvo a jím zřízené organizační složky státu.³¹

2.2.1 Typologie sociálních služeb

Podle zákona o sociálních službách č. 108/2006 sociální služby zahrnují sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Sociální služby jsou dále členěny podle místa jejich poskytování, a to ambulantní služby (součástí této služby není ubytování, osoba dochází do specializovaných zařízení sociálních služeb), terénní služby (služby jsou poskytovány v přirozeném sociálním prostředí osoby, tj. především v domácnosti, v místě, kde pracuje, vzdělává se nebo tráví volný čas) nebo pobytové služby (služby spojené s ubytováním v zařízení sociálních služeb, kde člověk v určitém období svého života celodenně, respektive celoročně žije).

Sociální poradenství - poskytuje potřebné informace (základní, odborné), které přispívají k řešení nepříznivé sociální situace osoby. Sociální poradenství je základní činností a poskytovatelé služeb jsou povinni tuto činnost zajistit. Sociální poradenství zahrnuje i odborné poradenství, které je poskytováno se zaměřením na potřeby jednotlivých sociálních skupin osob v poradnách pro manžele a rodiny, pro seniory, pro osoby se zdravotním postižením, pro oběti trestných činů a domácího násilí a zahrnuje také práci s osobami se specifickými potřebami.

Služby sociální péče - napomáhají osobám se stabilizovaným zdravotním stavem zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, tak aby mohli být zapojeni do běžného života společnosti. Patří sem tyto druhy služeb:

- osobní asistence,
- pečovatelská služba,
- tísňová péče,

---

³¹ Janoušková, K. a kol. *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007, s. 32-33.

- průvodcovské a předčitatelské služby,
- podpora samostatného bydlení,
- odlehčovací služby,
- centra denních služeb,
- denní stacionáře,
- týdenní stacionáře,
- domovy pro osoby se zdravotním postižením,
- domovy pro seniory,
- domovy se zvláštním režimem,
- chráněné bydlení,
- sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče.

Služby sociální prevence - mají pomoci zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou ohroženy krizovou sociální situací, životními návyky a způsobem života, který vede ke konfliktu se společností a k ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Služby sociální prevence mají pomáhat osobám překonat jejich nepříznivou sociální situaci a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů. Mezi tyto služby patří:

- raná péče,
- telefonická krizová pomoc,
- tlumočnické služby,
- azylové domy,
- domy na půl cesty,
- kontaktní centra,
- krizová pomoc,
- intervenční centra,
- nízkoprahová denní centra,
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,
- noclehárny,
- služby následné péče,
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi,
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením,
- sociálně terapeutické dílny,
- terapeutické komunity,

- terénní programy,
- sociální rehabilitace.³²

---

³² Hlava 1, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

3 PROCES KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ

Komunitní plánování je složitý proces a můžeme nalézt několik variant jeho průběhu. Tyto postupy jsou doporučené, příliš se od sebe neliší a je vždy potřeba přizpůsobit je místním specifikům.

3.1 Fáze komunitního plánování

Průběh komunitního plánování má svoje zákonitosti a je rozdělen do několika na sebe navazujících fází. Uvádím zde dva příklady rozfázování procesu.

První uvedenou variantou jsou tyto čtyři základní fáze³³:

- **Fáze přípravná** – v této fázi je důležité připravit prostředí pro vlastní realizaci komunitního plánování na daném území, tedy rozhodování, zda, proč a jak zahájit proces. Určují se zde zadání, na jakém území bude proces probíhat, jaký je očekávaný výstup, vymezení období, pro které budeme plán vytvářet. Hledají se způsoby zajištění organizační struktury a zapojení veřejnosti, uživatelů a poskytovatelů sociálních služeb, stanovuje se vize a poslání plánování sociálních služeb, tvoří se harmonogram prací.
- **Fáze analytická** – v této fázi je cílem zmapování současného stavu, získání všech potřebných dat pro plánování a následně jejich analýza. Obecným východiskem bývá:
  - Socio-demografická analýza – analýza daného území, která obsahuje obecné informace o daném území a jeho obyvatelstvu (např. počet obyvatel, věkové složení obyvatel, míra nezaměstnanosti, kriminalita, struktura osob se zdravotním postižením, aktivní politika zaměstnanosti).
  - Analýza poskytovatelů sociálních služeb – popis současného stavu v oblasti sociálních služeb, typy těchto služeb, jejich rozsah, kapacita, personální zajištění, způsoby a zdroje financování.
  - Analýza potřeb uživatelů- forma zjišťování potřeb je zvolená vždy na základě cílové skupiny a je přizpůsobena nejen této skupině, ale také našim možnostem a specifikům dané oblasti. Je důležité znát potřeby lidí,

---

³³ *Zapojování veřejnosti, nástroj pro správu věcí veřejných*. Přerov: Centrum pro komunitní práci, 2008, s. 17-18.

co jim chybí, co je v pořádku. Tyto informace jsou důležité pro správné zaměření činnosti pracovních skupin.

- Analýza finančních toků v sociálních službách – analýza zjišťuje příjmy a výdaje jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb a výše jejich dotací a příspěvků z různých zdrojů. Tato data jsou důležitá pro samotné plánování a také z hlediska hodnocení efektivity.
- Dle Zatloukala do této fáze patří také SWOT analýza – „*SWOT je zkratkou anglických slov Strengths (silné stránky, přednosti), Weaknesses (slabé stránky, nedostatky), Opportunities (příležitosti) a Threats (hrozby).*“³⁴ Znamená analýzu silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení, je souhrnným a výstižným popisem aktuální situace. Popisuje potřebné změny, případná rizika a nastiňuje kroky pro přeměnu. Analýza se většinou vytváří ve skupinách a je vedena facilitátorem. Výstupy z této analýzy by se měly v pracovních skupinách diskutovat a měly by se promítnout do cílů a opatření komunitního plánu. Je souhrnným a výstižným popisem situace v současné době.
- **Fáze strategická** – úkolem této fáze je tvorba komunitního plánu sociálních služeb – tedy plán zajištění a rozvoje sociálních služeb, dále stanovení povinností jednotlivých subjektů a určení vyhodnocování plnění plánu.
- **Fáze realizační** – tato fáze je uskutečněním dohodnutých plánů, realizace strategie a řešení popsanych potřeb.

V průvodci procesem komunitního plánování vypracovaným Ministerstvem práce a sociálních věcí jsou fáze komunitního plánování uvedeny následujícím způsobem:

- **Fáze 1 – S čím je třeba začít**
  - na základě triády zformování prvotní pracovní skupiny,
  - určení, koho je třeba zapojit do přípravy komunitního plánování,
  - způsob oslovení dalších účastníků,
  - plán pro získání politické podpory ze strany obce,
  - informační strategie.

---

³⁴ Zatloukal, L. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008, s. 108-109.

- **Fáze 2 – Vytvoření řídicí struktury pro komunitní plánování**
  - zapojení všech účastníků procesu,
  - vytvoření organizační a také řídicí struktury pro zpracování komunitního plánu,
  - stanovení pravidel jednání pro řídicí strukturu.
- **Fáze 3 – Porozumění problémům v komunitě**
  - představení zájmů, cílů, a potřeb všech účastníků,
  - vytvoření a zveřejnění mechanismů pro spoluúčast veřejnosti,
  - zhodnocení potřeb a analýza existujících zdrojů,
  - analýza silných a slabých stránek existujícího systému sociálních služeb,
  - vyjmenování příležitostí a rizik, nastínění trendů pro rozvoj sociálních služeb.
- **Fáze 4 – Návrh rozvoje sociálních služeb**

Představa rozvoje sociálních služeb obsahuje zejména:

  - hlavní hodnoty tvořící její základ budou při zpracování komunitního plánu a jeho následném naplňování respektovány a dodržovány,
  - směr, kterým se budou sociální služby nadále ubírat,
  - cíl a priority, kterých má být dosaženo,
  - překážky, které bude nutné překonat,
  - regionální i nadregionální zdroje, které lze využít,
  - představa rozvoje sociálních služeb je přijatelná pro většinou účastníků komunitního plánování.
- **Fáze 5 – Strategie rozvoje sociálních služeb**
  - plán postupných kroků a úkolů k dosažení stanovených cílů a priorit,
  - systém sledování realizace komunitního plánu,
  - zpracování konečné verze komunitního plánu,
  - předložení textu komunitního plánu k připomínkování veřejnosti,
  - schválení komunitního plánu zastupitelstvem.
- **Fáze 6 – Od plánování k provádění**
  - uskutečňování plánu,

- informování veřejnosti o uskutečňování komunitního plánu,
- průběžné vyhledávání a zapojování nových partnerů.³⁵

Komunitní plánování je nekončící cyklický proces, který je velmi rozsáhlý. Jeho jednotlivé hlavní kroky na sebe navazují a v určitých intervalech se opakují. Zároveň s implementací (realizací) komunitního plánu na dané období začíná komunitní plánování pro další období. Takto se stále opakuje, protože není možné si říct, že od určité doby již nepotřebujeme sociální služby plánovat.

Součástí celého procesu je sledování realizace komunitního plánu. Komunitní plán sociálních služeb je zpracovaný dokument na dané období, na kterém participovali zadavatelé, poskytovatelé a uživatelé sociálních služeb a také veřejnost a politická reprezentace. Komunitní plán sociálních služeb obsahuje popis a analýzu existujících zdrojů, dále statistické, sociologické a demografické údaje, je zde uvedena představa budoucnosti sociálních služeb na daném území (stanovení cílů a opatření rozvoje služeb) a také časový harmonogram postupu prací a způsob, jakým budou jednotliví účastníci zapojeni do vytváření a naplňování komunitního plánu.³⁶

3.2 Základní principy komunitního plánování

V této kapitole jsou popsány základní principy komunitního plánování sociálních služeb. Vyjadřují hodnoty, které jsou při procesu respektovány, a jejich naplňování je rozhodující pro kvalitu celého procesu.³⁷ Tyto hodnoty odlišují metodu komunitního plánování od jiných plánovacích postupů. Jsou důležitým aspektem v průběhu procesu a zároveň ukazatelem, zda je metoda správně využívána.

- **Partnerství a spolupráce mezi všemi účastníky**

Partnerství vychází z potřeb a cílů všech účastníků, všichni jsou si navzájem rovnocennými partnery. „Uplatňovat zásadu partnerství a spolupráce znamená hledat, koho bychom mohli oslovit a přizvat ke společné práci, k naplňování postupu

---

³⁵ Žežula, O., Vasková, V. *Komunitní plánování věc veřejná*. Praha: MPSV, 2002. [online]. [cit. 2013-12-12]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/847>

³⁶ Žežula, O., Vasková, V. *Komunitní plánování věc veřejná*. Praha: MPSV, 2002. [online]. [cit. 2013-12-12]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/847>

³⁷ Kolektiv autorů. *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2004, s. 11.

*i realizaci akce.*³⁸ Princip partnerství mezi zúčastněnými stranami zvyšuje šance kladného přijetí, aktivního zapojení a úspěšné spolupráce. Je velmi pravděpodobné, že pokud seznáme k jednání lidi nebo organizace, které sice spolu dříve neměli mnoho společného, ale spojuje je sdílený záměr a představa, tak naleznou nějaký způsob a stanovený problém se pokusí vyřešit.

- **Zapojování místního společenství lidí (komunity), širokého okruhu veřejnosti**

*„Při zapojování místního společenství je nutné hledat různé metody a formy oslovení a zapojení tak, aby nabídka ke spolupráci byla srozumitelná.“*³⁹ Zapojování veřejnosti znamená především dobrou komunikaci. Pouhé předávání informací ale nestačí, veřejnost je potřeba do procesu zapojit a to formou ověřených postupů a metod – např. plánovací fórum, ankety, minireferendum, veřejná setkání, konference.⁴⁰ Předpokladem dobré komunikace je také dobře fungující komunikace uvnitř týmu realizátorů procesu komunitního plánování. Pro komunikaci týmu je nezbytné zajistit rozšiřování informací a porozumění problému a sdílení společné představy o podobě sociálních služeb.

- **Potřeby, priority a směry rozvoje služeb jsou stanoveny lidmi, kteří v obci žijí**

*„Služby se neplánují „o nás bez nás“, ale naopak „o nás a s námi“.*⁴¹ Rozvoj služeb v obci by měl být stanoven lidmi, kteří v obci žijí, služby využívají a daná problematika se jich dotýká. Komunitní plánování tak umožňuje reagovat na jiné místní podmínky (geografická poloha, velikost obce, rozměr služeb). Vytváření podmínek pro rozvoj sociálních služeb v souladu s místními předpoklady patří do samostatné

---

³⁸ Kolektiv autorů. *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2004, s. 11.

³⁹ Žežula, O., Vasková, V. *Komunitní plánování věc veřejná*. Praha: MPSV, 2002. [online]. [cit. 2013-12-12]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/847>

⁴⁰ Kolektiv autorů. *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2004, s. 13-14.

⁴¹ Zatloukal, L. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008, s. 36.

působnosti obce.⁴² Pokud se občané mohou zapojovat do věcí veřejných, politici obce tak dostávají podněty pro svou práci a mohou svá rozhodnutí opřít o vůli občanů.⁴³

- **Průběh zpracování komunitního plánu je stejně důležitý jako jeho výstupy – princip přímé úměry**

Při průběhu komunitního plánování je důležité realizovat proces tak, aby bylo možné zachovat jeho kontinuitu. Soustředit se a dohodnout se na prioritách, objektivně zhodnotit současné možnosti a stanovit si cíle, které jsou splnitelné.⁴⁴ „Kvalitně probíhající proces plánování je pro komunitu a její občany stejně přínosný jako výstup plánování – vlastní plán. Kvalita výstupů plánování je přímo úměrná kvalitě jeho průběhu.“⁴⁵

- **Kompromis přání a možností – princip dohody**

Výstupem komunitního plánování jsou konkrétní cíle a postup k jejich dosažení včetně časového plánu a finanční kalkulace jednotlivých kroků. Tyto cíle jsou svou povahou kompromisní – této dohody by mělo být dosaženo mezi všemi účastníky na každé úrovni procesu.⁴⁶ „Dohoda musí být nejen o záměrech, ale také o způsobu a postupu realizace odsouhlasených aktivit.“⁴⁷

- **Princip cyklického opakování**

Komunitní plánování není jednorázový proces, ale cyklický. S naplňováním již vzniklého komunitního plánu pro jedno období začíná plánování sociálních služeb

---

⁴² Kolektiv autorů. *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2004, s. 14-15.

⁴³ Zatloukal, L. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008, s. 36-37.

⁴⁴ Kolektiv autorů. *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2004, s. 15.

⁴⁵ Kolektiv autorů pod vedením Z. Skříčkové. *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2007, s. 4 (Východiska a principy plánování sociálních služeb v ČR).

⁴⁶ Zatloukal, L. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008, s. 37.

⁴⁷ Kolektiv autorů pod vedením Z. Skříčkové. *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2007, s. 4 (Východiska a principy plánování sociálních služeb v ČR).

pro další období. Jednotlivé fáze na sebe plynule navazují a dochází k pravidelnému monitoringu na různých úrovních vývoje.⁴⁸

- **Princip „vše je veřejné“**

Vychází z faktu, že plánování sociálních služeb je věcí veřejnou. Proto jednotlivé informace o průběhu plánování a jeho výstupy jsou veřejnosti aktivně předávány. Také všechna jednání jsou veřejná.⁴⁹

- **Princip kompetence účastníků**

Zajišťuje i při rovnosti partnerů jasné vymezení jednotlivých členů v organizační struktuře komunitního plánování a jejich dané povinnosti, zodpovědnost a kompetence.⁵⁰

- **Princip skutečných potřeb**

Plánování sociálních služeb vychází z aktivního zjišťování skutečných a ne domnělých potřeb všech zúčastněných stran.⁵¹

- **Princip triády**

Na úrovni procesu komunitního plánování spolu plánují a spolupracují tři strany: uživatelé, zadavatelé a poskytovatelé sociálních služeb. Patří sem také zapojování veřejnosti. Zapojení všech zúčastněných stran je nutné z hlediska vytvoření takového systému sociálních služeb, který odpovídá zjištěným potřebám komunity.

---

⁴⁸ *Zapojování veřejnosti, nástroj pro správu věcí veřejných*. Přerov: Centrum pro komunitní práci, 2008, s. 16.

⁴⁹ *Zapojování veřejnosti, nástroj pro správu věcí veřejných*. Přerov: Centrum pro komunitní práci, 2008, s. 16.

⁵⁰ *Zapojování veřejnosti, nástroj pro správu věcí veřejných*. Přerov: Centrum pro komunitní práci, 2008, s. 16.

⁵¹ Kolektiv autorů pod vedením Z. Skříčkové. *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2007, s. 4 (Východiska a principy plánování sociálních služeb v ČR).

3.3 Účastníci komunitního plánování sociálních služeb

Komunitní plánování probíhá za účasti tří subjektů a dále bývá přizvána široká veřejnost a další organizace, tedy všech, kterých se příslušná oblast týká.

Zadavatelé sociálních služeb - zadavatel je odpovědný za zajištění sociálních služeb na daném území (obec, kraj, volbami pověřený zastupitelé). Vstupují do procesu jako aktivní účastníci tím, že jsou garanty realizace výstupů komunitního plánování. Jejich podpora představuje základní podmínku pro jeho uskutečňování. Je důležité, aby obec usnesením zastupitelstva deklarovala své odhodlání rozvíjet sociální služby a tím také potvrdila legitimitu komunitního plánování.⁵²

Poskytovatelé sociálních služeb - poskytovatelé jsou subjekty, které služby provozují, poskytují a nabízí bez ohledu na zřizovatele. Cílem poskytovatelů je udržet a rozvíjet své zařízení. Svoji znalostí prostředí mohou významně přispět do procesu, což je důležitý předpoklad plánování adresného a efektivního systému služeb. Všichni mají v procesu komunitního plánování rovné postavení a jejich cílům a záměrům by měla být přikládána stejná váha.⁵³

Uživatelé sociálních služeb - uživatelem se rozumí osoba, které jsou poskytovány sociální služby z důvodu její nepříznivé sociální situace. V procesu jsou ti nejdůležitější, mají nezastupitelnou roli, protože mohou poskytnout důležité informace o kvalitě a dostupnosti sociálních služeb. Jejich zapojením se zjišťují potřeby v sociálních službách.

Zapojením do komunitního plánování získá uživatel i poskytovatel možnost podílet se na utváření podoby sociálních služeb, mají příležitost vyjádřit svůj vlastní názor a prosazovat vlastní zájmy a cíle a také zde mohou získat příležitost k navázání nové spolupráce.

Veřejnost - je důležité, aby se veřejnost procesu komunitního plánování účastnila již od začátku. Po celou dobu procesu musí být seznamována se záměry, výsledky a cíli komunitního plánu. Cílem je zajistit přístup k informacím. Veřejnost také může vyslovit a doplnit nové náměty a potřeby.

---

⁵² Žežula, O., Vasková, V. *Komunitní plánování věc veřejná*. Praha: MPSV, 2002. [online]. [cit. 2013-12-12]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/847>

⁵³ Janoušková, K. a kol. *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007, s. 162.

Další organizace - „Při přípravě komunitního plánu jsou osloveny a vyzvány ke spolupráci místní organizace i zájmové skupiny, kterých se poskytování sociálních služeb dotýká (např. veřejné instituce, nemocnice, úřad práce, školy, NNO, policie), ale také občanské iniciativy, etnické skupiny včetně skupin, se kterými je obtížná komunikace.“⁵⁴ Efektivita procesu komunitního plánování je tím vyšší, čím vyšší je míra zapojení dalších organizací.

Situaci si můžeme představit jako stejnoramenný trojúhelník, kde na jedné straně jsou místní samosprávy, obce, které jsou nositeli veřejných prostředků financující sociální služby, na druhém rameni jsou poskytovatelé, kteří poskytují svoji službu pro určitou cílovou skupinu a na třetím rameni jsou uživatelé, jako příjemci služby.⁵⁵

3.4 Přínosy komunitního plánování

Přínosy komunitního plánování můžeme shrnout v několika následujících bodech:

- **Systém sociálních služeb odpovídá zjištěným potřebám a je schopen průběžně reagovat na změny.**

Obyvatelé daného území se aktivně podílejí na plánování toho, co jim vyhovuje a naplňuje jejich potřeby. Zjištěné potřeby se tak pomocí jednotlivých obecních komunitních plánů promítají na krajskou úroveň a tak lze zabezpečovat dostupnost služeb z obecní i krajské úrovně.

- **Finanční prostředky jsou investovány efektivněji.**

Dochází k financování jen právě potřebných služeb.

- **Radnice je vnímána jako partner.**

Zvyšuje se identifikace s obcí, prostřednictvím zapojení všech účastníků systému sociálních služeb do přípravy a realizace plánu rozvoje sociálních služeb.

- **Veřejností jsou lépe přijímány jednotlivé kroky i konečná rozhodnutí.**

Díky procesu, do kterého se mohou zapojit všichni, občané mohou lépe pochopit a přijmout konečná rozhodnutí. Rozhodování radnice je zakotveno v širším

---

⁵⁴ Žežula, O., Vasková, V. *Komunitní plánování věc veřejná*. Praha: MPSV, 2002. [online]. [cit. 2013-12-12]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/847>

⁵⁵ Účastníci komunitního plánování. Portál o komunitním plánování [online]. [cit. 2013-12-14]. Dostupné z: http://www.komunitniplanovani.com/kp-o-komunitni-planovani_2/

konsenzu mezi účastníky procesu plánování, už nerozhodují jen „ti nahoře“. Působí tak pocit větší průhlednosti a otevřenosti rozhodovacího procesu.

- **Lepší možnosti řešení – zpětná vazba, argumenty, nápady a spolupráce.**

Společná spolupráce a diskuze mezi účastníky se prolíná celým plánovacím procesem. Nabízí vzájemné obohacení a nové myšlenky díky účastníkům odlišných věkových kategorií, profesí, vzdělání, životních zkušeností.

- **Systém sociálních služeb je srozumitelný.**

Plánování sociálních služeb má daná pravidla, je postavené tak, aby mu veřejnost porozuměla a mohla se v něm snadno orientovat. Služby jsou koncipovány na základě transparentního postupu a celý proces se díky tomu stává srozumitelnějším.⁵⁶

---

⁵⁶ Janoušková, K. a kol. *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007, s. 166.

4 KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NA MOHELNICKU

V této kapitole přiblížím charakteristiku města Mohelnice a jeho okolí, kde probíhá proces komunitního plánování sociálních služeb.

4.1 Mohelnicko

„Mohelnicko se nachází na Moravě, na severním okraji rovinaté Hané a jeho území je osídlené již od velkomoravské doby, což potvrzují nálezy sídlištních útvarů z 9. století přímo v centru města. Poprvé je Mohelnice písemně zmiňována už roku 1131, avšak ještě jako vesnice. Samotné město určitě vzniká před rokem 1273, kdy je poprvé písemně uváděna jako město.“⁵⁷

Po roce 1960 je Mohelnicko součástí šumperského okresu až do reformy státní správy v roce 2003, kdy se stává součástí Olomouckého kraje. Celková rozloha kraje je 5 159 km² a samotný region zabírá 17 622 ha. Olomoucký kraj je složen z pěti okresů a na jeho území se nachází třináct obcí s rozšířenou působností. Je kulturním, hospodářským a správním centrem Mikroregionu Mohelnicko.

Základní údaje města Mohelnice:

- Olomoucký kraj,
- okres Šumperk,
- obec s rozšířenou působností,
- obec s pověřeným obecním úřadem,
- počet obyvatel: 9731,
- průměrný věk obyvatel: 38,6,
- katastrální výměra 46,2 km².

Části obce – 8 částí: Křemačov, Květín, Libivá, Mohelnice, Podolí, Řepová, Studená Loučka, Újezd.

„Správní obvod obce s rozšířenou působností Mohelnice je tvořen 14 obcemi: Klopina s místní částí Veleboř, Krchleby, Lišnice s místní částí Vyšehorky, Loštice s místní částí Žadlovice, Maletín s místními částmi Starý Maletín, Nový Maletín a Javoří, Mírov

---

⁵⁷ Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009, s. 6.

s místními částmi Mírovský Grunt a Míroveček, Mohelnice s místními částmi Újezd, Podolí, Libivá, Květín, Řepová, Křemačov a Studená Loučka, Moravičany s místními částmi Doubravice a Mitrovce, Palonín, Pavlov s místními částmi Radnice, Veselí, Vacetín, Zavadilka, Svinov a Lechovice, Třeština s místní částí Háj, Úsov s místní částí Bezděkov, Police a Stavenice.⁵⁸

Demografická struktura správního obvodu Mohelnicka

Na Mohelnicku žilo k 1. 1. 2006 celkem 18 758 obyvatel. Počty obyvatel jednotlivých obcí ukazuje následující tabulka.

Tabulka č. 1: Počet obyvatel Mohelnicka podle obcí a pohlaví⁵⁹

Název obce	Muži	Ženy	Celkem
Klopina	293	293	586
Krchleby	99	89	188
Líšnice	149	133	282
Loštice	1 475	1 622	3 097
Maletín	179	168	347
Mírov	196	209	405
Mohelnice	4 875	4 949	9 824
Moravičany	564	617	1 181
Palonín	176	160	336
Pavlov	302	304	606
Police	108	119	227
Stavenice	78	74	152
Třeština	179	168	347
Úsov	584	596	1 180
Celkem	9 257	9 501	18 758

⁵⁸ Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009, s. 7.

⁵⁹ Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009, s. 7.

Tabulka č. 2: **Struktura obyvatel Mohelnicka podle věku a pohlaví**⁶⁰

Věk	Muži	Ženy	Celkem
0 – 14	1 536	1 416	2 952
15 – 17	415	348	763
18 – 59	5 812	5 690	11 502
60 – 69	776	933	1 709
70 – 74	267	374	641
75 – 84	314	613	927
85 a více	48	132	180
Celkem	9 168	9 506	18 674

Tabulka č. 3: **Rozdělení obyvatelstva Mohelnicka podle ekonomické aktivity**⁶¹

Obyvatelé	18 674	100,00%
Ekonomicky aktivní	9 675	51,80%
Ekonomicky neaktivní	9 098	48,72%

4.2 Průběh projektu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku

Proces komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku byl zahájen počátkem roku 2006. V první fázi pracovníci Krajského úřadu Olomouckého kraje a Poradna pro rodinu Olomouckého kraje oslovili přímo město Mohelnice. Na základě informací z těchto jednání se Město Mohelnice rozhodlo do tohoto procesu zapojit. Projekt byl realizovaný v rámci projektu „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v Olomouckém kraji“. Je založen na základě partnerské smlouvy s Poradenským centrem sociálních služeb Olomouckého kraje, dříve Poradnou pro rodinu Olomouckého kraje. Je spolufinancován Evropským sociálním fondem, Ministerstvem pro místní rozvoj a Olomouckým krajem. Konečným výstupem tohoto procesu je Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009.

⁶⁰ Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009, s. 8.

⁶¹ Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009, s. 8.

Městu Mohelnice byl přidělen krajský metodik, který poskytoval soustavnou konzultační činnost při realizaci procesu a odpovídal za odbornost a kvalitu průběhu komunitního plánování.

V rámci organizační struktury byla v lednu 2006 ustanovena Radou města Mohelnice **řídící skupina** ke komunitnímu plánování sociálních služeb na základě triády. Schválena byla usnesením č. 74.52 Radou města Mohelnice. Řídící skupina byla hybatelem celého procesu, koordinovala chod celého projektu, byla stálým řídicím a iniciačním orgánem Rady města Mohelnice v oblasti realizace komunitního plánování. Činnost řídicí skupiny zabezpečoval odbor sociálních věcí Městského úřadu Mohelnice prostřednictvím jmenovaného koordinátora. Členové řídicí skupiny byli při prvním setkání seznámeni s metodou komunitního plánování a projektem „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v Olomouckém kraji“. Na svém druhém setkání řídicí skupina schválila svůj Statut a jednací řád a členové byli seznámeni s harmonogramem aktivit projektu komunitního plánování:

Leden 2006

- Počátek vytváření řídicího týmu v obci.
- Vytvoření organizační struktury komunitního plánování sociálních služeb.

Únor 2006

- Oslovení obcí ve správním území obce.
- Stanovit způsob fungování řídicí skupiny.

Březen - duben 2006

- Informační kampaň (prezentační akce, propagační materiály, webové stránky, ankety, média, veřejná setkání).
- Vytváření přehledu poskytovatelů sociálních služeb.
- Vytváření pracovních skupin pro cílové skupiny uživatelů sociálních služeb.

Květen – červen 2006

- Sociodemografická analýza.
- Zpracování dat pro sociodemografickou analýzu.
- Zpracování informací od poskytovatelů sociálních služeb.
- Zadání a realizace výzkumů potřeb uživatelů sociálních služeb.

- Příprava katalogu sociálních služeb.

Červenec – srpen 2006

- Koordinace a podpora činnosti pracovních skupin.
- Zpracování sociodemografické analýzy.

Září – prosinec 2006

- Vydání katalogu sociálních služeb.
- Zpracování výstupů činnosti pracovních skupin.
- Realizace výzkumu potřeb uživatelů sociálních služeb.

Leden – červen 2007

- Zpracování výstupů výzkumů potřeb uživatelů sociálních služeb.
- Schvalování a projednávání materiálů řídicí skupinou.
- Příprava výstupů pro zpracování komunitního plánu sociálních služeb.
- Zpracování komunitního plánu sociálních služeb.
- Schválení komunitního plánu sociálních služeb.
- Zavedení následného systému realizace opatření vycházejících ze schváleného komunitního plánu sociálních služeb.

V únoru 2006 se uskutečnilo zasedání Valné hromady Svazku obcí mikroregionu Mohelnicko, kde byli starostové obcí seznámeni s projektem komunitního plánování sociálních služeb a byli osloveni ke spolupráci. Starostové obcí následně vyjádřili svůj souhlas se zapojením do procesu a ten tedy probíhá **v rámci správního obvodu Mohelnice**. Obce byly průběžně informovány o průběhu komunitního plánování na základě zasílání zápisů ze schůzí řídicí skupiny a výstupů z jednotlivých činností.

4.2.1 Aktivity v průběhu komunitního plánování

V rámci druhého setkání řídicí skupina potřebovala zmapovat a popsat stávající situaci v poskytování sociálních služeb na Mohelnicku. Prvním krokem bylo vypracování **SWOT analýzy sociální situace na Mohelnicku**, která se zaměřila na faktory vnějšího a vnitřního prostředí sociálních služeb z hlediska silných a slabých stránek. Za jeden z nejdůležitějších bodů byla stanovena informovanost veřejnosti o dění v sociálních službách. Analýza následně posloužila také k vytvoření pracovních skupin.

Pro naplnění jednoho ze základních principů komunitního plánování a to **zapojování veřejnosti**, se řídicí skupina domluvila na formě informační kampaně prostřednictvím místních mediálních zdrojů – Mohelnický zpravodaj, Mohelnická televize, webové stránky města a obcí (které jsou průběžně aktualizovány), zpravodaje obcí mikroregionu a veřejné setkání.

V měsíci březnu 2006 proběhlo **setkání poskytovatelů sociálních služeb na Mohelnicku**. Zástupci poskytovatelů byli seznámeni s projektem komunitního plánování, s dosavadními postupy v procesu komunitního plánování a se zpracovanou SWOT analýzou, kterou měli možnost připomínkovat. Poskytovatelé byli dále požádáni o vyplnění dotazníku pro poskytovatele sociálních služeb, jehož výstup posloužil ke zpracování Katalogu poskytovatelů sociálních služeb na Mohelnicku. Byla jim nabídnuta možnost setkávání, další spolupráce a také byla projednána možnost prezentace jejich služby na veřejném setkání.

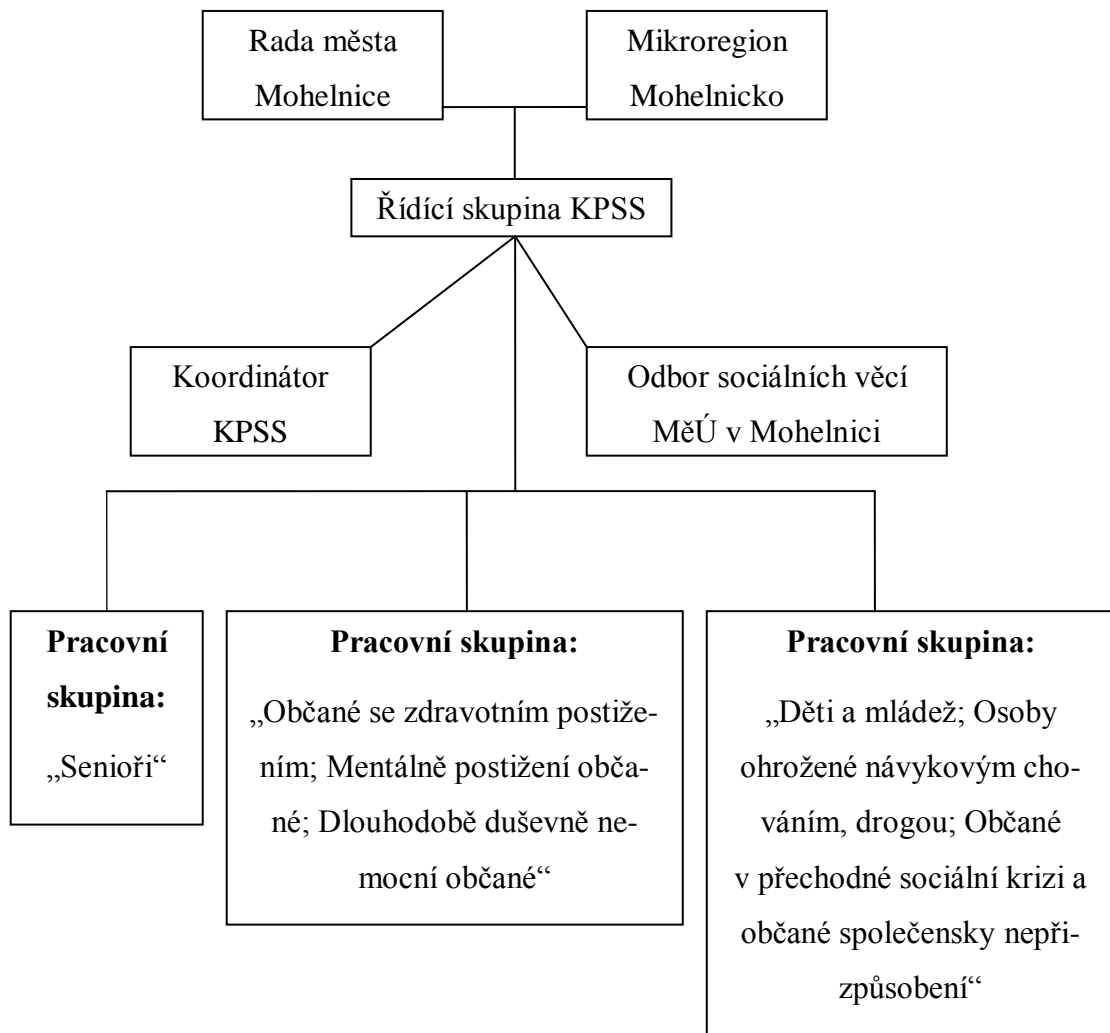
Během měsíce dubna a května 2006 byly vytvořeny tři **pracovní skupiny** zaměřené na následující cílové skupiny uživatelů sociálních služeb:

- I. PS   **Senioři.**
- II. PS   **Občané se zdravotním postižením, mentálně postižení občané, dlouhodobě duševně nemocní občané.**
- III. PS   **Děti a mládež, osoby ohrožené návykovým chováním, drogou, dále občané v přechodné sociální krizi a občané společensky nepřizpůsobení.**

V pracovních skupinách byla zastoupena triáda – zadavatel, poskytovatel, uživatel sociálních služeb. Složení členů a jmenování vedoucích jednotlivých pracovních skupin projednala řídicí skupina. Pracovní skupiny měly za úkol rozpracovat problematiku daných cílových skupin a zaměřit se na aktuální popis sociální situace v cílové skupině uživatelů s cílem prosazovat zájmy poskytovatelů, uživatelů a zadavatele v rámci rozvoje sociálních služeb v příslušné oblasti. Pracovní skupiny byly zapojeny do tvorby komunitního plánu sociálních služeb na dané období.

Za dobu realizace komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku se procesu aktivně zúčastnilo 44 osob. V řídicí skupině bylo během procesu 12 členů, v pracovních skupinách bylo zapojeno 35 členů. Jeden člen v průběhu projektu z časových a rodinných důvodů odstoupil.

Strukturu subjektů realizujících komunitní plánování na území Mohelnicka charakterizuje následující schéma:⁶²

⁶² Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009, s. 17.

V rámci zapojování veřejnosti proběhlo v měsíci květnu **veřejné setkání ke komunitnímu plánování sociálních služeb v městě Mohelnici a okolí** v Městském kulturním středisku. Veřejnost se zde mohla seznámit s komunitním plánováním, dovědět se více o sociálních službách na Mohelnicku a setkat se a diskutovat s poskytovateli sociálních služeb.

V rámci projektu byla na Mohelnicku vytvořena řada dokumentů hodnotících aktuální situaci v oblasti poskytování sociálních služeb, a to:

- Hodnotící zpráva ankety na téma sociální služby v Mohelnici a okolí.
- Hodnotící zpráva dotazníku pro zadavatele sociálních služeb.
- Katalog poskytovatelů sociálních služeb Mohelnicka.
- Socio-demografická analýza území.
- Analýza potřeb uživatelů sociálních služeb na Mohelnicku.
- Analýza finančních prostředků na provoz sociálních služeb na Mohelnicku.⁶³

Dokumenty byly k dispozici všem členům řídicí i pracovních skupin, byly umístěny na webových stránkách města a rozeslány všem obcím mikroregionu Mohelnicko ke zveřejnění na jejich webových stránkách.

Anketa na téma sociální služby v Mohelnici a okolí proběhla v měsíci květnu 2006 a měla za cíl u veřejnosti zjistit povědomí o sociálních službách, popřípadě, která sociální služba zde chybí. Dotazování prováděli členové řídicí skupiny na základě náhodného výběru respondentů. Celkový počet vyplněných anketních lístků byl 159. Jako nejzávažnější problém se ukázala bezbariérovost ve městě, úpravy chodníků a komunikací, přístupy do veřejných budov, dále také chybějící bezbariérové byty, sociální služby pro uživatele drog a poradenská činnost.

V měsíci květnu 2006 bylo zahájeno zpracování **Katalogu poskytovatelů sociálních služeb v mikroregionu Mohelnicko**, který byl dokončen v srpnu 2006 a v následujícím měsíci byl vydán v počtu 1500 výtisků. Katalog byl vytvořen na základě vyplněných dotazníků pro poskytovatele sociálních služeb v Mohelnici a okolí a posloužil ke zmapování situace v poskytovaných sociálních službách. Prezentují se zde jednotliví

---

⁶³ Zbožinková, M., Stuchlá, K., Tichavská, L., Rozehnalová, J. *Projekt „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v Olomouckém kraji“*, s. 16.

poskytovatelé sociálních služeb, je zde uvedena jejich provozní doba, kontakty, náplň činnosti, kdo je cílovou skupinou. Obsahuje celkem devatenáct poskytovatelů sociálních služeb i včetně těch, kteří na Mohelnicku nesídlí, ale jejich služby jsou zde dostupné. Katalog je k dispozici veřejnosti u poskytovatelů sociálních služeb, na Městském úřadě v Mohelnici, na webových stránkách města Mohelnice, na obecních úřadech obcí mikroregionu Mohelnicko, v čekárnách lékařů.

Dalším krokem ve stejném měsíci bylo započetí práce na **Socio-demografické analýze správního obvodu obce s rozšířenou působností obce Mohelnice**, kterou v konečné verzi schválila řídicí skupina v říjnu 2006. Analýza probíhala ve dvou fázích. Nejprve byl proveden sběr dat a následně došlo k jejich zpracování. Dokument obsahuje základní sociálně demografické údaje Mohelnicka a údaje k jednotlivým cílovým skupinám. Analýzu obdrželi členové pracovních skupin, Rada města Mohelnice, vyvěšena byla na webových stránkách města i okolních obcí. Členové pracovních skupin z ní vycházeli při práci na návrzích opatření, které jsou součástí výsledného komunitního plánu.

V měsíci červnu 2006 byla dle harmonogramu realizována dotazníková šetření pro **výzkum potřeb uživatelů sociálních služeb na Mohelnicku**. Cílem výzkumu bylo zmapovat potřeby občanů, spokojenost uživatelů sociálních služeb s jejich kvalitou a dostupností a poptávkou po sociálních službách. Výzkum a vytvoření dokumentu bylo zadáno profesionální agentuře „Sociotrendy“. Výzkumná zpráva je členěna do tří oddílů. V prvním jsou shrnuty výsledky a navržená sociotechnická doporučení, ve druhém jsou uvedeny použité analýzy včetně zdůvodnění závěrů a ve třetím jsou obsaženy kompletní tabulkové přílohy, ze kterých byla zpráva pořízena.

V měsíci září 2006 byly zpracovány zasláné **dotazníky pro zadavatele sociálních služeb na Mohelnicku**. Tyto dotazníky byly zaslány zástupcům obcí a snahou bylo zachytit zejména regionální specifika Mohelnicka. „*Ze souhrnných výsledků bylo zjištěno, že se do sociálních služeb ve všech obcích mikroregionu investují z jejich rozpočtu poměrně malé částky (od 0,01 % do 3 %).*“⁶⁴

Analýza finančních prostředků na provoz sociálních služeb na Mohelnicku byla zpracována v měsíci listopadu a prosinci 2006. Data byla zjištěna od poskytovatelů

---

⁶⁴ Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009, s. 23.

sociálních služeb. Dokument shrnuje finanční prostředky, se kterými disponovali poskytovatelé sociálních služeb na tomto území v letech 2004 – 2005.

V měsíci prosinci 2006 bylo uspořádáno **druhé setkání poskytovatelů sociálních služeb na Mohelnicku**. Cílem tohoto setkání bylo informovat poskytovatele o dosavadní činnosti a jednotlivých výstupech projektu a zároveň byli požádáni o zpracování cílů a návrhů opatření pro své stávající služby i pro služby nové (rozšíření stávající služby, případně její transformace).

Členové řídicí i pracovních skupin se zapojili do uceleného vzdělávání účastníků komunitního plánování, které probíhalo od měsíce září do prosince 2006. Členové řídicí skupiny se účastnili pravidelného setkávání krajské pracovní skupiny ke komunitnímu plánování sociálních služeb v Olomouckém kraji. Četnost setkávání řídicí skupiny i pracovních skupin probíhalo dle potřeby 1 – 2x měsíčně. Pracovní skupiny vytvořily jednotlivé cíle a návrhy opatření od listopadu 2006 do března 2007. Řídicí skupina jednotlivá opatření diskutovala a připomínkovala na svých setkáních v měsících březnu a dubnu 2007. Tato opatření jsou součástí komunitního plánu.

V měsíci dubnu 2007 byl dokončen a předán řídicí skupině hlavní a závěrečný výstup komunitního plánování – **Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku na období let 2007 – 2009**. Následně v měsíci květnu byl tento zpracovaný dokument předložen Radě města Mohelnice a ta jej doporučila Zastupitelstvu města Mohelnice ke schválení. Zastupitelstvo dokument schválilo 18. 6. 2007.

Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku na období let 2007 – 2009 obsahuje demografickou strukturu, průběh komunitního plánování na Mohelnicku, popisuje současnou situaci v sociálních službách na daném území a zdroje financování těchto služeb a jako nejdůležitější jsou zde uvedeny konkrétní opatření pro jednotlivé cílové skupiny.

Komunitní plán se stal podkladem pro zpracování krajského **Plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro rok 2008** a pro potřeby financování sociálních služeb. „Obce, které ke komunitnímu plánování nepřistoupí a nebudou mít zpracovaný materiál o potřebách v oblasti sociálních služeb, se tak vystavují riziku, že potřeby občanů nebude možno dostatečně zajistit, neboť tyto potřeby v oblasti sociálních služeb nebudou známy

a nebude možné je promítnout do krajského střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb.⁶⁵

Na schválení komunitního plánu navazuje od měsíce července 2007 **implementační fáze**, která probíhá až do současnosti. Součástí této etapy je monitorování a vyhodnocování plnění jednotlivých cílů a opatření, které jsou dané v komunitním plánu. Řeší se rozvoj kvality a vyhodnocování efektivity poskytovaných sociálních služeb.⁶⁶

4.3 Činnost pracovních skupin během procesu komunitního plánování

Pracovní skupiny se začaly scházet pravidelně od června 2006, členové byli obeznámeni s procesem komunitního plánování sociálních služeb a s postupy práce. Cílem těchto setkání bylo zjistit mezery v nabídce služeb a upozornit na problémy v sociální oblasti tak, jak je vnímají poskytovatelé a jejich uživatelé. V rámci pracovních skupin byla vytvořena SWOT analýza o stavu sociálních služeb na Mohelnicku, která posloužila jako základní dokument k nastartování činnosti, jejímž důležitým výstupem jsou vypracovaná opatření pro uvedené cílové skupiny nejen pro stávající sociální služby, ale také opatření, která řeší chybějící články systému sociálních služeb. Úkolem pracovních skupin bylo podrobně se zaměřit na popis současné sociální situace v dané cílové skupině uživatelů a zpracovat problematiku daných cílových skupin. Byly zpracovány návrhy opatření stávajících a nových sociálních služeb k cílovým skupinám uživatelů. Návrhy opatření jsou součástí výsledného komunitního plánu Mohelnicka.⁶⁷

Pracovní skupiny zpracovaly do komunitního plánu tyto dokumenty:

- SWOT analýzu o stavu sociálních služeb na Mohelnicku pro svou cílovou skupinu.
- Popis cílových skupin.
- Opatření ke stávajícím sociálním službám a opatření k novým sociálním službám, zpracovaná na základě skutečné potřeby, která řeší chybějící články sociálních služeb, které je nutno koncepčně vyřešit pro úspěšné nastavení systému sociálních služeb na daném území.

---

⁶⁵ *Plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro rok 2008*. Olomoucký kraj: 2008, s. 9.

⁶⁶ Implementační fáze komunitního plánování na Mohelnicku. Stránky Města Mohelnice [online]. [cit. 2013-10-11]. Dostupné z: <http://www.mu-mohelnice.cz/implementacni-faze/ms-75109/query=implementace>

⁶⁷ Pracovní skupiny procesu komunitního plánování na Mohelnicku. Stránky města Mohelnice [online]. [cit. 2013-10-12]. Dostupné z: <http://www.mohelnice.cz/opatreni>

- **pracovní skupina Senioři**

Cílovou skupinu Senioři lze vymezit dle věku osob, které dosáhly důchodového věku, zpravidla jim vzniká nárok na přiznání starobního důchodu, a zároveň mají z důvodu svého zdravotního stavu či vyššího věku anebo působením obou faktorů současně sníženou soběstačnost v úkonech péče o vlastní osobu, úkonech péče o domácnost nebo úkonech, kterými mohou ostatní lidé bez ztráty soběstačnosti uplatňovat své zájmy.

„Občané v důchodovém věku (senioři) jsou na Mohelnicku největší cílovou skupinou a nejčastějším objektem sociálních služeb. Se stárnutím populace se bude počet seniorů zvyšovat a také poroste zájem o umístění v zařízeních sociální péče, jejichž kapacita bude nedostačující.“⁶⁸

Pracovní skupina se scházela pravidelně 1 – 2x měsíčně od června 2006, kdy zahájila svoji činnost. Členové pracovní skupiny vypracovali SWOT analýzu pro svoji cílovou skupinu uživatelů sociálních služeb, ze které vyplynulo, že chybí bezbariérové byty, chybí informovanost o sociálních službách, poradenství, absence denního stacionáře pro seniory, klubů pro seniory.

Mezi opatření bylo zahrnuto převážně zachování stávajících sociálních služeb, které na Mohelnicku fungují a to pokračování poskytování charitní pečovatelské služby na Mohelnicku, udržení chodu Domova pro seniory v Mohelnici, udržení pečovatelské služby, udržení chodu denního stacionáře Domovinka Charity Zábřeh, zkvalitnit poskytované sociální služby chráněného bydlení v Penzionu pro důchodce v Lošticích, zajištění poskytování pečovatelské služby seniorům a osobám se zdravotním postižením na Mohelnicku.

Ke stávajícím sociálním službám se poskytovatelům podařilo získat potřebné finanční prostředky a personální zajištění a tím realizovat vytčené cíle.

Na základě výstupů ze SWOT analýzy bylo vytvořeno opatření k novým sociálním službám a to zřízení centra denních služeb Domovinka. Toto zařízení mělo poskytovat potřebnou péči osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení a to v době, kdy se jim ostatní členové rodiny

---

⁶⁸ Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009, s. 25.

nemohou věnovat. Od realizace tohoto opatření bylo upuštěno z důvodu malého zájmu budoucích klientů a také zde byla obava z finanční náročnosti projektu.

- **II. pracovní skupina Občané se zdravotním postižením, mentálně postižení občané a dlouhodobě duševně nemocní občané**

Do této cílové skupiny uživatelů sociálních služeb patří osoby s tělesným, mentálním, smyslovým postižením a dále zde také řadíme osoby s civilizačním, interním a duševním onemocněním a s kombinovanými vadami.

Pracovní skupina zahájila svoji činnost v červnu 2006 a scházela se 1 – 2x měsíčně. Na svá jednání zvala experty na danou problematiku a zástupce jednotlivých obcí mikroregionu. V rámci své činnosti v dubnu 2006 zorganizovala veřejnou akci „Po stopách mohelnických bariér“, která měla za cíl zmapovat architektonické bariéry pro občany se zhoršenou mobilitou na důležitých místech města. Na základě získaných zkušeností byla zpracována „Zpráva o stavu bariér v Mohelnici“. Obsahem této zprávy jsou podněty na úpravu konkrétních míst, včetně fotodokumentace, která by měla být bezbariérová pro osoby se zdravotním postižením.⁶⁹ Odstraňování bariér členové pracovní skupiny zařadili i mezi podpůrná opatření. Důležité se jevílo odstranění bariér na komunikacích a jejich celková úprava, dále úpravy vstupů do budov – konkrétně na krytý plavecký bazén a do Domu kultury a instalace plošiny pro vozíčkáře. Tato opatření se podaří s ohledem na možnosti rozpočtu města postupně zrealizovat.

Ze zpracované SWOT analýzy byla vypracována opatření ke stávajícím sociálním službám – udržení provozování Střediska osobní asistence, udržení chodu denního stacionáře Okýnko a občanského sdružení Sklíčko. Nadále by mělo být zajištěno základní a odborné sociální a právní poradenství od jednotlivých organizací pro osoby se zdravotním postižením, fungujících na Mohelnicku a také jejich různé služby jako služba osobní asistence a průvodcovské či předčitatelské služby. Dalším z opatření je zajištění pracovního uplatnění pro lidi se zdravotním postižením a nutná podpora již existující chráněné dílny v Paloníně, která nabízí těmto klientům vhodné výrobní programy. Tato opatření se daří realizovat.

---

⁶⁹ Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009, s. 44.

Členy pracovní skupiny byla zpracována opatření k novým sociálním službám – vznik služby podporující zaměstnávání osob se zdravotním postižením, poskytované pobočkou Agentury podporovaného zaměstnávání a dále vznik centra pro občany s dlouhodobým duševním onemocněním. Realizace centra se prozatím nepodařila z důvodu nedostatečného finančního zajištění a poptávky zájemců o tuto službu.

Na druhou stranu za jeden z největších úspěchů této pracovní skupiny je získání nových vhodnějších prostor pro činnost Denního stacionáře Okýnko. V únoru 2008 se tato služba mohla přestěhovat do nové zrekonstruované bezbariérové budovy a tím mohla rozšířit nabídku pro více uživatelů.

- **III. pracovní skupina Děti a mládež, osoby ohrožené návykovým chováním a drogami, občané v přechodné sociální krizi a občané společensky nepřizpůsobení**

Tato cílová skupina i problematika, na kterou se zaměřuje, je velmi široká. Zahrnuje děti a mládež, osoby závislé na návykových látkách, osoby společensky nepřizpůsobené, které jsou bez domova, osoby vracející se z výkonu trestu odnětí svobody, také mládež po propuštění z ústavní výchovy. Dále zde můžeme zařadit osoby v obtížných životních situacích, osoby týrané, zneužívané a zanedbávané, přímé a nepřímé oběti trestných činů.⁷⁰

„Vzhledem k neexistenci statistických podkladů, nelze kvantifikovat část cílové skupiny – jedná se o oběti násilí, oběti trestných činů, osoby bez domova a závislé osoby.“⁷¹

V Mohelnici je velmi rozšířená drogová problematika. Tato zjištění potvrdil i průzkum na středních školách v Mohelnici. Mezi základní zjištění z průzkumu patří vysoká dostupnost drog na Mohelnicku, které lze sehnat i ve škole a vysoká tolerantnost dětí a mládeže k užívání drog. V oblasti sociální pomoci uživatelům drog působí na Mohelnicku jeden terénní pracovník.

V pracovní skupině se vyprofilovalo její složení, ale začala pracovat později než ostatní pracovní skupiny a to v říjnu 2006, z důvodu vyjasnění vedoucího skupiny. Setkávání členů probíhalo dvakrát do měsíce. Na svá jednání pro lepší náhled na drogovou problematiku zvali hosty – představitele z organizací pracujících s drogovou

---

⁷⁰ Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009, s. 67.

⁷¹ Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009, s. 67.

problematikou. V rámci své činnosti pracovní skupina zpracovala SWOT analýzu, dále uskutečnila anketu pro žáky základních a středních škol zaměřenou na jejich volnočasové aktivity a pracovala na opatřeních pro svoji cílovou skupinu.

Ze slabých stránek SWOT analýzy vyplynula nedostupnost bydlení pro cílové skupiny (bydlení pro matky s dětmi v krizi, bydlení pro osoby přicházející z výkonu trestu odnětí svobody), dále jako ohrožení pracovní skupina vnímá chybějící zajímavé programy pro mládež, aktivizační a preventivní programy a kluby pro mládež. Dalším rizikem se jeví neexistence placených služeb ze strany města pro osoby závislé na návykových látkách.

Hlavní pozornost jednání pracovní skupiny byla zaměřena na drogovou problematiku, z čehož vyplynulo opatření zachovat terénní práci s uživateli drog v oblasti Mohelnicka a zařízení a zajištění kontaktního místa terénních sociálních služeb pro uživatele návykových látek a osoby jejich užíváním ohrožené. Obě tato opatření se podařilo zrealizovat.

Členové pracovní skupiny dále navrhli zahájení provozu Občanské poradny v Mohelnici, zřízení centra volnočasových aktivit pro děti a mládež a rozšíření Poradny pro ženy a dívky Zábřeh pro Mohelnici a okolí. Následně zrealizovat se podařilo pouze zřízení centra volnočasových aktivit.

4.4 Implementační fáze - výstupy realizace opatření

Obsahem výsledného komunitního plánu jsou zpracovaná opatření stávajících a nových sociálních služeb k cílovým skupinám uživatelů. Cílem implementační fáze, která navazuje na vytvoření komunitního plánu, je jejich monitorování a realizace.

Zde uvádím výsledky jednotlivých opatření, která se podařilo realizovat na základě komunitního plánování sociálních služeb, a jsou důležitým přínosem pro Mohelnicko.

Za největší úspěch může být považováno zřízení nízkoprahového zařízení pro děti a mládež Nitka na základě návrhu opatření o vybudování centra volnočasových aktivit pro děti a mládež III. pracovní skupinou. Toto zařízení funguje od měsíce dubna 2009, poskytovatelem bylo občanské sdružení RES – SEF Šumperk, nyní je novým poskytovatelem obecně prospěšná Společnost Podané ruce, o.s. *„Služba je poskytována pro děti*

a mládež ve věku od 12 do 26 let, kteří jsou ohroženi negativními vlivy ulice. Cílem služby je prevence vzniku rizikového chování, které má negativní dopad jak na konkrétního jedince, tak také na společnost.⁷² „Posláním služby je podporovat kvalitní rozvoj osobnosti dětí a mládeže. Rozvíjet jejich intelektuální a sociální schopnosti tak, aby byli připraveni plně fungovat ve společnosti.“⁷³ Cílem služby je prevence vzniku rizikového chování za pomoci výchovných, vzdělávacích, motivačních a sociálně terapeutických činností. Mezi nabízené aktivity patří např. hudební a výtvarné činnosti, fotbálek, deskové hry.

Výše zmiňovaná služba našla prostory v budově bývalých jeslí, která byla zrekonstruována městem Mohelnice na popud výstupů komunitního plánování. Své zázemí zde našly i další služby. Do této bezbariérové budovy se přestěhoval denní stacionář Okýnko, který díky vhodnějším prostorům mohl navýšit kapacitu zařízení o deset klientů a zkvalitnit své služby. Navýšení kapacity klientů této služby bylo jedním z dalších důležitých výstupů komunitního plánování. „Denní stacionář Okýnko poskytuje sociální, výchovně – vzdělávací a terapeutické služby dospělým lidem s mentálním, těžkým zdravotním nebo kombinovaným postižením a jejich rodinám. Klade si za cíl integrovat lidi s postižením do společnosti a pomoci jim prožít svůj život s rodinou a přáteli vprostřed, ve kterém se cítí dobře. Cílem je rozvíjet nové a udržet osvojené rozumové schopnosti, motorické, komunikační a sociální dovednosti klientů a trvale rozvíjet jejich osobnost.“⁷⁴ Mezi nabízené služby patří například arteterapie, ergoterapie, muzikoterapie, dramaterapie, nácvik sebeobsluhy a sociální učení, logopedická cvičení, canisterapie.

Charitní pečovatelská a ošetrovatelská služba a občanská poradna se sociálním šatníkem patří mezi další služby, které se mohly přemístit do nových prostor zrekonstruované budovy a získaly tím lepší zázemí pro svoji službu.

Ve stejných prostorách našlo zázemí pro svoji činnost Občanské sdružení zdravotně postižených pro oblast Mohelnicka.

---

⁷² Nízkoprahové zařízení Nitka. Občanské sdružení RES-SEF [online]. [cit. 2013-10-12]. Dostupné z: <http://res-sef.cz/nzdm-nitka>

⁷³ Nízkoprahové zařízení Nitka. Sdružení Podané ruce [online]. [cit. 2013-10-20]. Dostupné z: <http://www.podaneruce.cz/programy-a-pece/nizkoprahova-zarizeni-pro-deti-a-mladez/nzdm-nitka-zabreh/>

⁷⁴ Denní stacionář Okýnko. Charita Zábřeh [online]. [cit. 2013-10-20]. Dostupné z: <http://www.zabreh.caritas.cz/cs/cinnost/okynko.php>

Dalším z úspěchů komunitního plánování bylo rozšíření činnosti Agentury podporovaného zaměstnávání Pomněnka Šumperk i v Mohelnici, což bylo jedním z cílů II. pracovní skupiny. Agentura poskytuje svoji službu v prostorách Úřadu práce v Mohelnici. Cílem služby je *„umožnit uživatelům získat a zachovat vhodné zaměstnání na otevřeném trhu práce. Zvýšit míru samostatnosti klientů, rozvíjet dovednosti potřebné k získání a zachování si práce, posílit jejich pracovní návyky a motivaci k dalšímu profesnímu rozvoji. Cílovou skupinou jsou osoby se zdravotním postižením, zejména s kombinovaným a mentálním, dále s kumulací handicapů – nízké vzdělání, či absence vzdělání, minimální nebo nulové pracovní zkušenosti, dlouhodobá nezaměstnanost. Jsou to skupiny osob, kterým hrozí sociální vyloučení, nebo již vyloučeny jsou“*⁷⁵. Součástí služby jsou výchovné, vzdělávací, aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, nácvik dovedností pro zvládání péči o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začleňování. Podstatou služby je osobní asistence a doprovázení klienta do pracovního procesu.

Jedním z požadavků I. pracovní skupiny Senioři bylo vytvoření klubu pro seniory – jako místa pro setkávání. Tato cílová skupina má snahu se setkávat, vyvíjet aktivity, ale brání jí v tom finanční krytí a schází jí prostory. Proto byl na základě jednání s odpovědnými pracovníky městského úřadu Mohelnice určen prostor pro tato setkávání a to v Domově pro seniory. Svoji činnost zahájil klub od podzimu 2009.

Další z opatření, která se s ohledem na finanční možnosti rozpočtu města daří průběžně realizovat, je odstraňování architektonických bariér v Mohelnici. Tato opatření byla zpracována II. pracovní skupinou. Pracovní skupina uskutečnila zmapování architektonických bariér ve městě, následně zpracovala „Zpráva o stavu bariér v Mohelnici“ a ta byla předložena vedení města Mohelnice. První výsledky zaznamenal krytý plavecký bazén a dům kultury (bezbariérová úprava vstupu do budovy) a některé části komunikací (odstranění bariér na chodnících a silnicích).

Obecně lze říci, že realizací komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku byly zaznamenány pozitivní výsledky. Došlo k rozšíření nabídky sociálních služeb a souvisejících aktivit. Důležitým výsledkem bylo také zajištění finančních prostředků na podporu

---

⁷⁵ Agentura podporovaného zaměstnávání Pomněnka. Společnosti pro podporu lidí s mentálním postižením Šumperk [online]. [cit. 2013-10-20]. Dostupné z: <http://www.smp-sumperk.cz/socialni-rehabilitace/>

činnosti nestátních poskytovatelů sociálních služeb v dotačním řízení města Mohelnice. Na druhé straně se některá opatření zrealizovat nepodařilo, např. vznik centra pro občany s dlouhodobým duševním onemocněním (z důvodu finanční náročnosti), zřízení centra denních služeb pro seniory Domovinka (také z důvodu finanční náročnosti a malého počtu zájemců o službu).

Fáze implementace nyní probíhá sedmým rokem. Pracovní skupiny se od vydání komunitního plánu nesešly, proces probíhá spíše samovolně a v režii řídicí skupiny. Další pokračování procesu bude záležet na různých vlivech, ať už na ekonomické situaci, územní samosprávě, či na ochotě občanů k angažovanosti při řešení veřejných záležitostí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 KVALITA PROCESU KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ

V teoretické části jsem popisovala charakteristiku procesu komunitního plánování sociálních služeb a průběh komunitního plánování na Mohelnicku. Na teoretickou část navazuje část empirická, která zkoumá kvalitu procesu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku. Výzkum je zaměřen na všechny členy, kteří se procesu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku zúčastnili a pro které jsem vytvořila první dotazník a dále na občany mikroregionu Mohelnicka, pro které je určen druhý dotazník.

5.1 Cíl a předmět výzkumu

Cílem výzkumu bude zjistit kvalitu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku z pohledu členů, kteří se průběhu komunitního plánování zúčastnili a také z pohledu veřejnosti. Kvalita bude hodnocena na základě čtyř zvolených principů komunitního plánování. Míra naplnění těchto principů je rozhodující pro kvalitu celého procesu. Principy musí být při procesu respektovány, bez nich není proces komunitního plánování možný a řídí se jimi všichni účastníci komunitního plánování sociálních služeb. Pro zhodnocení kvality jsem vybrala tyto kritéria:

- partnerství a spolupráce,
- potřeby, priority a směry rozvoje jsou stanoveny lidmi, kteří v obci žijí,
- zapojování místního společenství (informovanost),
- cyklický proces.

5.2 Metodologický postup

Pro účely získání potřebných informací ke stanovenému cíli jsem jako nejvhodnější metodu zvolila kvantitativní výzkumnou strategii. Kvantitativní přístup předpokládá, že předměty zkoumání jsou svým způsobem měřitelné, uspořadatelné či nějak tříditelné. Tyto informace získáváme v kvantifikovatelné a formálně porovnatelné podobě, které následně vyhodnocujeme statistickými metodami s cílem ověřit platnost představ o výskytu charakteristik zkoumaných fenoménů a také o jejich vzájemných vztazích.⁷⁶ V kvantitativním výzkumu se zpravidla setkáváme s tímto postupem – formulace hypotézy

---

⁷⁶ Reichel, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada Publishing, 2009, s. 40.

a pracovních hypotéz, rozhodnutí o populaci a vzorku, stanovení techniky sběru informací, sběr a analýza dat a na závěr interpretace a teoretické zobecnění. Cílem kvantitativního výzkumu je testování hypotéz.⁷⁷

V hypotézách by měl být zachycen komplex zkoumané problematiky, neměly by být nahodilé. Slouží jako prostředníci k poznání zkoumané reality. Hypotézy bývají zpravidla omezeny na základní předpoklady, mohou být formulovány jako výroky a není nutné dokázat jejich platnost.⁷⁸ Ve svém výzkumu pracuji s předem stanovenými hypotézami, které výzkumem potvrdím či nikoliv.

Pro získání dat jsem použila metodu anonymního dotazníkového šetření, kdy respondent odpovídá písemně na otázky připraveného formuláře. V dotazníku jsem použila sadu otázek uzavřeného, polootevřeného a otevřeného typu. Při zpracování dotazníků jsem zvolila metodu statistického třídění – zjišťování četnosti, tj. nominální hodnoty a procentuální hodnoty. Výsledky jsem zpracovávala čárkovací metodou. Cílem dotazníkového šetření bylo získat co nejvíce informací vztahujících se k průběhu a kvalitě procesu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku a tím k potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz.

---

⁷⁷ Disman, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 1993, s. 120.

⁷⁸ Surynek, A., Komárková, R., Kašparová, E. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001, s. 52-53.

6 PRVNÍ OBLAST VÝZKUMU - ÚČASTNÍCI PLÁNOVÁNÍ

První oblast výzkumu je zaměřena na všechny členy, kteří se procesu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku zúčastnili.

6.1 Hypotézy a operacionalizace

V souvislosti s cílem výzkumu byly stanoveny tyto hypotézy:

Hlavní výzkumná hypotéza: Většina zkoumaných principů byla v komunitním plánování sociálních služeb na Mohelnicku naplněna.

Pracovní hypotézy:

PH 1: Více než 50% členů komunitního plánování na Mohelnicku hodnotí vzájemnou spolupráci jako bezproblémovou.

PH 2: Většina členů komunitního plánování si myslí, že veřejnost byla dostatečně informována o průběhu a výsledcích procesu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku.

PH 3: Více než 50% členů komunitního plánování na Mohelnicku by v procesu komunitního plánování pokračovalo.

Operacionalizace

Operacionalizace se neobejde bez definic, vychází z pojmů. Z těchto pojmů se skládají hypotézy, které označují sledované jevy. V tomto postupu se vzájemně střídá rozložení pojmu na složky nejbližší nižší úrovni obecnosti a výběr složek nižší úrovně obecnosti.⁷⁹ Při kvantitativním zkoumání definované pojmy převádíme do zkoumatelné podoby, tj. na empiricky zjištěitelné, nějakým způsobem měřitelné či tříditelné údaje, zkoumatelné znaky, ukazatele.⁸⁰

Zvolené principy:

- Partnerství a spolupráce mezi všemi účastníky – uplatňovat zásadu partnerství a spolupráce znamená hledat, koho bychom mohli oslovit a přizvat ke společné

---

⁷⁹ Surynek, A., Komárková, R., Kašparová, E. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001, s. 57.

⁸⁰ Reichel, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada Publishing, 2009, s. 51.

spolupráci a tuto možnost může dát každá ze zúčastněných stran. Komunitní plán je možné brát jako smlouvu, kterou uzavřou nejméně tři strany a to zadavatelé, poskytovatelé a uživatelé sociálních služeb. Princip partnerství mezi zúčastněnými stranami zvyšuje šance kladného přijetí, aktivního zapojení a úspěšné spolupráce.

- Zapojování místního společenství (význam komunikace, informovanost)
  - tento princip je zkoumán ve dvou rovinách. Jedna rovina se týká informovanosti veřejnosti o procesu komunitního plánování na Mohelnicku. Druhá rovina se zabývá komunikací mezi účastníky komunitního plánování na Mohelnicku – členové pracovních skupin, členové řídicí skupiny a také jejich dostatečnou informovaností.
- Cyklický proces – komunitní plánování není ukončený proces, témata, fáze, problémy plánování se cyklicky opakují, jen na nové úrovni vývoje. Mělo by docházet k pravidelnému monitoringu a aktualizaci.

Pracovní hypotézy:

Pracovní hypotéza č. 1 je zaměřena na princip partnerství a spolupráce mezi všemi účastníky. Je zaměřena na vzájemnou spolupráci mezi členy řídicí skupiny a členy pracovních skupin.

Pracovní hypotéza č. 2 se týká principu informovanosti. Zabývá se tím, zda si účastníci komunitního plánování na Mohelnicku myslí, že byli o procesu dobře informováni.

Pracovní hypotéza č. 3 se vztahuje k principu cyklického opakování. Cílem je zjistit, zda účastníci komunitního plánování vidí smysl pokračování komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období.

6.2 Technika sběru dat

Pro tento výzkum byla využita technika dotazníkového šetření. Dotazník jsem vytvořila v září 2013 a výzkumné šetření probíhalo od listopadu 2013 do ledna 2014. Dotazník byl zpracován pro členy komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku. Respondenti byli osloveni formou e-mailové pošty. Jako bývalá koordinátorka jsem požádala vedoucí odboru sociálních věcí na Městském úřadě v Mohelnici o poskytnutí seznamu členů, kde byly uvedeny i e-mailové adresy. Dva členy z řad uživatelů v pracovní skupině Senioři jsem musela navštívit osobně, protože e-mailové adresy zřízeny neměli. Dotazník se skládá ze 17 otázek.

Otázky 1 až 7 v první části dotazníku jsou zaměřeny na princip partnerství a spolupráce a vztahují se k pracovní hypotéze č. 1. Druhou část dotazníku tvoří otázky 8 až 12 a jsou zaměřeny na princip informovanosti. Otázky se vztahují k pracovní hypotéze č. 2. Ve třetí části dotazníku se otázky 13 až 17 vztahují k principu cyklického opakování a pracovní hypotéze č. 3.

6.3 Charakteristika respondentů

První výzkum je zaměřen na členy řídicí skupiny a pracovních skupin, kteří se komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku zúčastnili. Celkový počet členů řídicí skupiny byl 12. V rámci komunitního plánování byly vytvořeny tři pracovní skupiny, které byly tvořeny celkem 35 členy. Z toho 12 členů se řadilo k pracovní skupině Senioři, 12 členů patřilo k pracovní skupině Občané se zdravotním postižením, mentálně postižení občané, dlouhodobě duševně nemocní občané a 11 členů měla pracovní skupina Děti a mládež, osoby ohrožené návykovým chováním, drogou, dále občané v přechodné sociální krizi a občané společensky nepřizpůsobení. Vedoucí pracovních skupin byli zároveň členy řídicí skupiny. Jeden člen v průběhu projektu odstoupil z časových a rodinných důvodů. Oslovila jsem téměř všechny účastníky komunitního plánování na Mohelnicku. Dva účastníky z řad poskytovatelů již nebylo možno kontaktovat z důvodu změny zaměstnání těchto osob nebo proto, že organizace již zanikla. Dotazníkem bylo osloveno 40 členů komunitního plánování, z toho 2 členové neodpověděli. Z důvodu objektivity jsem jako koordinátor komunitního plánování dotazník nevyplňovala. Výzkumný vzorek tak činil 38 respondentů.

6.4 Zpracování a vyhodnocení získaných dat

V této kapitole se věnuji analýze dat, která jsem získala na základě vyplněných dotazníků. Jednotlivé otázky jsou zpracovány do následujících tabulek.

Tabulka č. 1: *Účastnil/a jste se procesu komunitního plánování na Mohelnicku jako?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Zadavatel	4	10,6
Poskytovatel	17	44,7
Uživatel	17	44,7
Celkem	38	100

První otázka byla zaměřena na zjištění skutečnosti, zda účastník procesu pochází z řad zadavatelů, poskytovatelů nebo uživatelů sociálních služeb. V otázce týkající se zastoupení účastníků v triádě v procesu komunitního plánování na Mohelnicku byly uvedeny tři možnosti. Za zadavatele byli v procesu zastoupeni 4 účastníci, za poskytovatele sociálních služeb bylo zastoupeno 17 účastníků a za uživatele také 17 účastníků.

Tabulka č. 2: *Co Vás přivedlo ke spolupráci na projektu komunitního plánování sociálních služeb?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Doporučení	7	18,4
Oslovení	23	60,5
Z vlastní iniciativy	8	21,1
Celkem	38	100

Ve druhé otázce bylo zjištěno, jakým způsobem se členové komunitního plánování dostali ke spolupráci. Při zakládání řídicí skupiny a pracovních skupin se nejvíce vycházelo z oslovení účastníků, to také uvedlo 23 respondentů, 7 členů se dostalo ke spolupráci na projektu komunitního plánování na Mohelnicku doporučením a z vlastní iniciativy se do procesu přihlásilo 8 členů.

Tabulka č. 3: *Jaký byl důvod Vašeho zapojení do procesu komunitního plánování na Mohelnicku?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Nové osobní poznatky	7	14,9
Možnost ovlivnit způsob fungování sociálních služeb na Mohelnicku	8	17,0
Finanční prostředky pro vlastní organizaci	9	19,1
Zlepšení pozice vlastní organizace	10	21,3
Neschopnost říci ne	9	19,1
A jiné	4	8,6
Celkem	47	100

V této otázce mohli respondenti uvést více odpovědí a mohli zde také volně vyjádřit svůj názor. 7 respondentů uvedlo jako důvod zapojení do procesu získání nových osobních poznatků, neschopnost říci ne odpovědělo 9 respondentů a možnost ovlivnit způsob fungování sociálních služeb na Mohelnicku zvolilo 8 respondentů. 9 respondentů odpovědělo, že je k tomu vedlo získání finančních prostředků pro vlastní organizaci, 10 respondentů uvedlo jako důvod zlepšení pozice vlastní organizace. Tyto dvě možnosti volili jako odpověď poskytovatelé sociálních služeb. Možnosti uvést jiné důvody využili 4 respondenti. Uvedené důvody byly osobní prestiž, poznání nového, možnost ovlivnit způsob fungování sociálních služeb na Mohelnicku, zájem o nové věci.

Tabulka č. 4: *Jak jste byl/a spokojen/a s průběhem celého procesu?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Spokojený	14	36,8
Spíše spokojený	22	57,9
Spíše nespokojený	1	2,6
Nespokojený	1	2,6
Celkem	38	100

Dle odpovědí na tuto otázku je zřejmé, že členové byli převážně spokojeni s průběhem procesu. A to 14 respondentů bylo spokojených, 22 spíše spokojených. Pouze 1 člen uvedl, že byl spíše nespokojený a 1 člen byl nespokojený.

Tabulka č. 5: *Jak hodnotíte vzájemnou spolupráci?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Bezproblémová	24	63,2
Občas nastal problém, ale vždy se vyřešil	13	34,2
Problémová	1	2,6
Celkem	38	100

V této otázce respondenti hodnotili vzájemnou spolupráci. 24 z nich si myslí, že spolupráce byla bezproblémová, 13 respondentů uvedlo, že občas nastal problém, ale vždy se vyřešil, pouze 1 respondent uvedl, že spolupráce byla problémová.

Tabulka č. 6: *Vznikl z Vašeho pohledu nějaký problém?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	20	52,6
Ne	18	47,4
Celkem	38	100

Z celkového počtu respondentů odpovědělo na tuto otázku, zda vznikl z Vašeho pohledu nějaký problém - 20 členů, že ano, 18 členů uvádí, že ne. Pokud dotazovaný odpověděl ano, měl možnost rozvést svůj názor v další otázce č. 7.

Tabulka č. 7: *Pokud ano, jaký?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
V komunikaci	2	10,0
Ve financování	12	60,0
Podpora vedení města	6	30,0
Celkem	20	100

Na tuto otázku odpovídalo jen 20 respondentů. Cílem bylo zjistit, jaký problém nastal. Respondenti zde mohli uvést více odpovědí. Pouze 2 členové uvedli problém v komunikaci. Ostatní odpovědi ukázaly na problém v oblasti financování, který zvolilo 12 členů a 6 členů vidělo problém v podpoře vedení města.

Tabulka č. 8: *Jak podle Vás fungovala vzájemná komunikace mezi členy pracovních skupin a členy řídicí skupiny?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Bezproblémová	20	52,6
Občas nastal problém, ale vždy se vyřešil	18	47,4
Problémová	0	0,0
Celkem	38	100

Respondentům byla také položena otázka o vzájemné komunikaci mezi členy. Na základě odpovědí lze vyvodit závěr, že většina účastníků byla spokojena. 20 respondentů si myslí,

že vzájemná komunikace mezi členy fungovala bezproblémově, 18 respondentů uvedlo, že občas nastal problém, ale vždy se vyřešil. Nikdo neodpověděl záporně.

Tabulka č. 9: *Měl/a jste v průběhu komunitního plánování pro svou práci dostatek potřebných informací?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	13	34,2
Spíše ano	24	63,2
Spíše ne	1	2,6
Ne	0	0,0
Celkem	38	100

Na otázku, zda měli členové v průběhu komunitního plánování dostatek potřebných informací pro svou práci, odpovědělo 13 respondentů ano, 24 respondentů uvedlo spíše ano, pouze 1 respondent si myslí, že spíše ne. Žádný z respondentů neopověděl ne.

Tabulka č. 10: *Byla podle Vašeho názoru veřejnost dostatečně informována o průběhu a výsledcích procesu komunitního plánování na Mohelnicku?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	32	84,2
Ne	6	15,8
Celkem	38	100

V odpovědích na danou otázku bylo zjištěno, že většina členů, tedy 32 respondentů, si myslí, že veřejnost byla dostatečně informována o průběhu a výsledcích procesu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku. Jen 6 respondentů uvedlo, že ne.

Tabulka č. 11: *Setkal/a jste se s informacemi o komunitním plánování určenými pro veřejnost?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	30	78,9
Ne	8	21,1
Celkem	38	100

Z odpovědí je zřejmé, že většina členů se setkala s informacemi o komunitním plánování určenými pro veřejnost, tedy 30 respondentů uvedlo, že ano, 8 respondentů se s informacemi nesešlo.

Tabulka č. 12: *Pokud jste se setkal/a, tak kde?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Mohelnický zpravodaj	19	30,2
Mohelnická televize	6	9,5
Webové stránky města a obcí mikroregionu	17	27,0
Zpravodaje obcí mikroregionu	3	4,8
Veřejné setkání	18	28,5
Celkem	63	100

Na danou otázku odpovídali jen respondenti, kteří na předchozí otázku č. 11 odpověděli ano. V této otázce mohli volit z více možností. Z celkového počtu 30 respondentů odpovědělo 19 respondentů, že se s informacemi o komunitním plánování určených pro veřejnost setkali v Mohelnickém zpravodaji, 6 respondentů uvedlo Mohelnickou televizi, 17 respondentů se s informacemi setkalo na webových stránkách města a obcí mikroregionu, 3 respondenti odpověděli zpravodaje obcí mikroregionu a 18 respondentů uvedlo veřejné setkání.

Tabulka č. 13: *Splnily výstupy komunitního plánování na Mohelnicku Vaše očekávání?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	13	34,2
Částečně	24	63,2
Ne	1	2,6
Celkem	38	100

Cílem dalšího okruhu otázek bylo zjistit, jaký mělo komunitní plánování pro členy smysl, jaký je přínos pro Mohelnicko a zda má význam pokračovat v dalším období. První z otázek se zaměřila zjištění, zda výstupy splnily očekávání členů komunitního plánování. Více než polovina respondentů 24 uvedla, že jen částečně, 13 respondentů si myslí, že ano, pouze jeden respondent odpověděl ne.

Tabulka č. 14: *Co považujete za největší přínos komunitního plánování pro Mohelnicko?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Konkrétní výstupy	10	17,2
Nově vzniklé a fungující služby	9	15,5
Změny	9	15,5
Informovanost	6	10,3
Propojenost	4	6,9
Zlepšení vztahu s poskytovateli	6	10,3
Zlepšení vztahu s veřejností	1	1,7
Efektivnější vynakládání financí	8	13,9
Sociální služby odpovídající potřebám	5	8,7
Celkem	58	100

Výzkum se v této otázce zaměřil na přínos komunitního plánování pro Mohelnicko. Respondenti mohli uvést více možností. Nejčastější odpovědi byly uváděny konkrétní výstupy, nově vzniklé a fungující služby, změny, efektivnější vynakládání financí. Konkrétní výstupy uvedlo 10 respondentů, nově vzniklé a fungující služby 9 respondentů, změny 9 respondentů a efektivnější vynakládání financí 8 respondentů. 6 respondentů odpovědělo informovanost, 6 respondentů zaregistrovalo zlepšení vztahů s poskytovateli, 5 respondentů si myslí, že sociální služby více odpovídají potřebám, další 4 respondenti uvádí propojenost a 1 respondent odpověděl zlepšení vztahů s veřejností.

Tabulka č. 15: *Spatřujete význam v pokračování komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku v dalším období?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	24	63,2
Ne	1	2,6
Nevím	13	34,2
Celkem	38	100

V této otázce mohli členové komunitního plánování vyjádřit svůj názor, zda spatřují význam v pokračování komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku v dalším

období. Je zajímavé zjištění, že více jak polovina respondentů si myslí, že má význam dále pokračovat. 24 respondentů se vyjádřilo, že ano, 13 respondentů neví, pouze 1 respondent nevidí význam v dalším pokračování.

Tabulka č. 16: *Zapojil/a byste se osobně do dalšího procesu komunitního plánování na Mohelnicku?*

Odpoověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	20	52,6
Ne	7	18,4
Nevím	11	29,0
Celkem	38	100

V otázce, zda by se respondenti osobně zapojili do dalšího procesu komunitního plánování na Mohelnicku, zvolilo možnost ano 20 respondentů, 11 respondentů neví, 7 respondentů se již zapojit nechce.

Otázka dotazníku č. 17: *Co navrhuje změnit v procesu komunitního plánování na Mohelnicku?*

Poslední otázka je otevřeného typu, vyžadovala vytvoření odpovědi od respondentů. Členové komunitního plánování zde mohli navrhnout změny, které by uvítali v případném dalším pokračování komunitního plánování na Mohelnicku. Tuto možnost využilo málo respondentů, odpovědělo pouze 9 členů, návrhy jsou následující: zapojení více lidí, zapojení vedení města, větší zájem vedení města, častější schůzky, častější setkávání s veřejností, méně administrativy, plánovat pouze to, na co budou prostředky, plánovat na delší časové období, více času na vytvoření podkladů pro jednotlivá opatření. 3 respondenti uvedli, že neví.

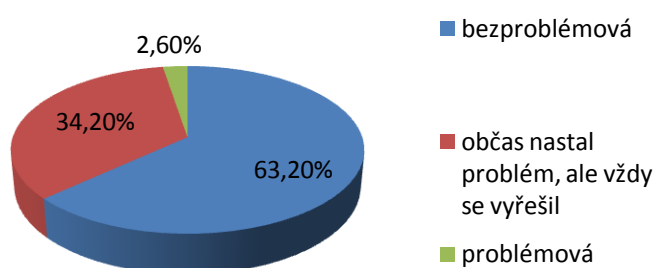
6.5 Ověření pracovních hypotéz

PH 1: Více než 50% členů komunitního plánování na Mohelnicku hodnotí vzájemnou spolupráci jako bezproblémovou.

Hypotéza č. 1 byla potvrzena.

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že více než 50% respondentů uvádí spolupráci jako bezproblémovou, celkem 63,2%.

Graf č. 1: Hodnocení vzájemné spolupráce mezi členy komunitního plánování.

Účelem hypotézy bylo zjistit, zda byl naplněn princip partnerství a spolupráce mezi všemi účastníky komunitního plánování na Mohelnicku. Otázky byly zaměřeny na vzájemnou spolupráci mezi členy řídicí skupiny a členy pracovních skupin a spokojenost s průběhem komunitního plánování. Ke kladnému hodnocení můžeme přihlédnout i k hodnocení spolupráce s občasným výskytem problému, který se vždy vyřešil, což uvádí 34,2% respondentů. Pouze 2,6% respondentů si myslí, že spolupráce byla problémová. 52,6% respondentů na otázku, zda nastal nějaký problém, sice uvádí, že ano, ale v další otázce je nejčastější odpověď respondentů 30% v podpoře vedení města a 60% ve financování. Do zkoumaného principu můžeme zahrnout i odpověď na otázku, zda byli respondenti spokojeni s průběhem celého procesu komunitního plánování. Téměř většina účastníků uvádí kladnou odpověď, spokojeni a spíše spokojeni, celkem 94,7%. 2,6% respondentů uvedlo, spíše nespokojený a 2,6% respondentů sdělilo nespokojenost.

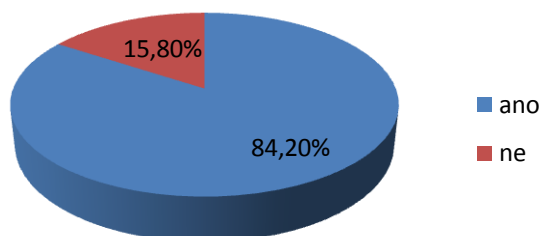
Princip partnerství a spolupráce mezi účastníky komunitního plánování byl naplněn.

PH 2: Většina členů komunitního plánování si myslí, že veřejnost byla dostatečně informována o průběhu a výsledcích procesu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku.

Hypotéza č. 2 byla potvrzena.

Výzkumem bylo zjištěno, že většina 84,2% respondentů uvádí, že veřejnost byla dostatečně informována.

Graf č. 2: Dostatečná informovanost veřejnosti o průběhu a výsledcích komunitního plánování na Mohelnicku.

Tato hypotéza se vztahuje k principu zapojování místního společenství, k informovanosti veřejnosti a zároveň k fungující dobré komunikace mezi členy komunitního plánování. Z výzkumu bylo dále zjištěno, že většina 78,9% respondentů se s informacemi určenými pro veřejnost setkala během procesu komunitního plánování, pouze 21,1% respondentů uvedlo, že se s informacemi nesetkalo. Pokud se tedy respondenti s těmito informacemi setkali, tak nejčastěji to bylo u 30,2% respondentů v Mohelnickém zpravodaji, 28,5% respondentů uvedlo veřejné setkání, 27% respondentů se s informacemi setkalo na webových stránkách města a obcí mikroregionu, v Mohelnické televizi 9,5% respondentů a nejméně 4,8% ve zpravodajích obcí mikroregionu.

Bylo také shledáno, že vzájemná komunikace mezi členy pracovních skupin a členy řídicí skupiny fungovala dle odpovědí 52,6% respondentů bezproblémově. 47,4% respondentů uvedlo, že občas nastal problém, ale vždy se vyřešil. Žádný z členů komunitního plánování neuvedl zápornou odpověď. Také přístup k informacím hodnotí většina účastníků kladně. Ano a spíše ano uvedlo celkem 97,4% respondentů. Spíše nedostatek potřebných informací si myslí pouze 2,6% respondentů

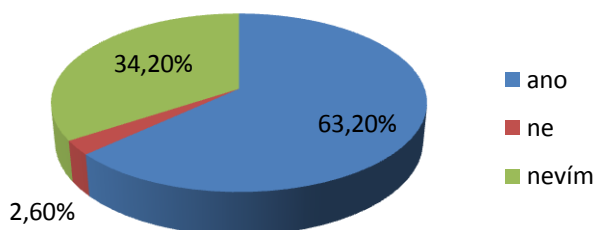
Výsledky ukázaly, že princip zapojování místního společenství, informovanosti a význam komunikace byl naplněn.

PH 3: Více než 50% členů komunitního plánování na Mohelnicku by v procesu komunitního plánování pokračovalo.

Hypotéza č. 3 byla potvrzena.

Cílem hypotézy bylo zjistit, zda by členové komunitního plánování pokračovali v procesu komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období. Výzkumem bylo zjištěno, že více jak polovina členů, 63,2% respondentů, vidí význam v pokračování komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku. 34,2% respondentů uvedlo, že neví a pouze 2,6% respondentů si myslí, že nemá smysl pokračovat.

Graf č. 3: Význam pokračování komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období.

Hypotéza se vztahuje k principu cyklického opakování. V souvislosti s případným pokračováním komunitního plánování v dalším období bylo také zjištěno, že 52,6% respondentů by se osobně zapojilo, 29% respondentů zatím neví a 18,4% respondentů se již zapojit nechce. Výstupy komunitního plánování na Mohelnicku splnily očekávání pro 34,2% členů, pro 63,2% pouze částečně, a pouze 2,6% uvedlo, že výstupy očekávání nesplnily. Výsledky ukázaly, že 17,2% respondentů vidí přínos komunitního plánování pro Mohelnicko v konkrétních výstupech, 15,5% respondentů uvedlo nově vzniklé a fungující služby, stejné procento respondentů uvedlo změny, 13,9% si myslí, že důležitým přínosem je efektivnější vynakládání financí, dle 10,3% respondentů došlo díky procesu komunitního plánování k zlepšení vztahu s poskytovateli, 10,3% respondentů uvedlo informovanost, 8,7% respondentů si myslí, že sociální služby nyní odpovídají potřebám, dle 6,9% respondentů je to propojenost a 1,7% respondentů sdělilo zlepšení vztahu s veřejností.

Z potvrzení této hypotézy je patrné, že členové komunitního plánování vidí smysl v pokračování komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období. Princip cyklického opakování byl naplněn.

6.6 Shrnutí výsledků první oblasti výzkumu

Výzkumné šetření jsem prováděla od listopadu 2013 do ledna 2014 u členů komunitního plánování na Mohelnicku. Výzkum byl realizován na základě dotazníkového šetření. Návratnost dotazníků byla vysoká, což si vysvětluji, jak mou prací koordinátorky, tak i dobrými vztahy, které jsme během procesu se členy komunitního plánování navázali.

Cílem mého výzkumu bylo zhodnotit kvalitu procesu komunitního plánování na Mohelnicku na základě vybraných principů:

- partnerství a spolupráce mezi všemi účastníky,
- zapojování místního společenství (informovanost),
- cyklický proces.

Zajímalo mne, jak hodnotí kvalitu tohoto procesu členové řídicí skupiny a členové pracovních skupin, kteří se zúčastnili komunitního plánování na Mohelnicku. Na základě získaných dat vyplynulo, že většina členů komunitního plánování byla s průběhem procesu spokojena, spolupráci hodnotili jako bezproblémovou. Pokud nastal nějaký problém, vždy se vyřešil. Pokud se nějaký problém vyskytl, byl převážně charakteru financování nebo v nedostatečné podpoře vedení města. Většina respondentů se ke spolupráci na procesu komunitního plánování dostala oslovením. Někteří členové měli zájem o spolupráci z vlastní iniciativy s očekáváním možnosti ovlivnit způsob fungování sociálních služeb na Mohelnicku, či z důvodů zlepšení pozice vlastní organizace. Princip partnerství a spolupráce znamená hledat, koho bychom mohli oslovit a přizvat ke společné spolupráci. Tento princip mezi zúčastněnými stranami zvyšuje šance kladného přijetí, aktivního zapojení a úspěšné spolupráce.

V další části výzkumu jsem se zaměřila na význam komunikace a informovanosti v procesu komunitního plánování. Jedna rovina se týkala informování veřejnosti o procesu komunitního plánování a druhá rovina se zabývala komunikací mezi účastníky komunitního plánování. Dle názoru většiny členů byla veřejnost o procesu dostatečně informována. Většina členů se s informacemi určenými pro veřejnost v průběhu komunitního plánování setkávala a to nejvíce v Mohelnickém zpravodaji a v Mohelnické televizi. Důležité byly i informace umístěné na webových stránkách města a obcí mikroregionu zapojených do procesu komunitního plánování na Mohelnicku. Také vzájemnou komunikaci mezi členy řídicí skupiny a pracovních skupin hodnotí účastníci převážně kladně.

Pokud se vyskytl nějaký problém, vždy se vyřešil. Členové měli dostatek informací i pro svou práci v komunitním plánování.

Jak již bylo zmíněno, komunitní plánování je cyklický proces, který nekončí schválením výsledného komunitního plánu v zastupitelstvu. Další fází procesu je jeho implementace, monitorování a vyhodnocování. Město Mohelnice stojí před rozhodováním, zda bude plánovat v dalším období. V současné době není pro komunitní plánování v Mohelnici politická podpora, avšak zajímavé jsou v této souvislosti výsledky dotazníkového šetření.

Z výzkumu vyplynulo, že více než polovina členů vidí smysl v pokračování komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku a téměř stejný počet členů by se tohoto pokračování v dalším období osobně zúčastnil. Důvod tohoto rozhodnutí spočívá zřejmě v přínosech, které komunitní plánování pro Mohelnici přineslo. Ať to již byly konkrétní výstupy uvedené v teoretické části, nebo nově vzniklé a fungující služby či efektivnější vynakládání financí.

7 DRUHÁ OBLAST VÝZKUMU - OBČANÉ

Druhá oblast výzkumu je zaměřena na občany mikroregionu Mohelnicka.

7.1 Hypotézy a operacionalizace

V souvislosti s cílem výzkumu byly stanoveny tyto hypotézy:

Hlavní výzkumná hypotéza: Většina zkoumaných principů byla v komunitním plánování sociálních služeb na Mohelnicku naplněna.

Pracovní hypotézy:

PH 1: Více než 50% občanů Mohelnicka si myslí, že nabídka sociálních služeb v tomto regionu je dostatečná.

PH 2: Více než 50% občanů zaregistrovalo, že na Mohelnicku probíhal proces komunitního plánování sociálních služeb.

PH 3: Většina občanů Mohelnicka se domnívá, že pokračování komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období má význam.

Operacionalizace

Operacionalizace navazuje na hypotézy, které vycházejí z teorie a vyjadřují výzkumný problém a předmět v nejdůležitějších pojmech.

Zvolené principy:

- Potřeby, priority a směry rozvoje jsou stanoveny lidmi, kteří v obci žijí – rozvoj služeb v obci by měl být stanoven s lidmi, kteří v obci žijí, služby využívají a daná problematika se jich dotýká.
- Zapojování místního společenství (informovanost, komunikace s veřejností) – týká se informování veřejnosti o procesu komunitního plánování, což znamená jejich zapojení do plánování. Účast veřejnosti zvýší pravděpodobnost pozitivního přijetí konečných rozhodnutí.
- Cyklický proces – komunitní plánování není jednorázový proces, ale cyklický, s naplňováním již vzniklého komunitního plánu pro jedno období začíná plánování sociálních služeb pro další období. Témata a problémy řešené v komunitním plánu vyžadují pravidelnou aktualizaci. Je potřebné se jimi stále zabývat a řešit je.

Pracovní hypotézy:

Pracovní hypotéza č. 1 se vztahuje na potřeby, priority a směry rozvoje, které mají být stanoveny lidmi, žijícími v dané obci. Cílem je zjistit, zda nabídka sociálních služeb na Mohelnicku je pro občany dostatečná.

Pracovní hypotéza č. 2 se zabývá principem zapojování místního společenství. Cílem je zjistit, zda byli občané na Mohelnicku o procesu komunitního plánování informováni.

Pracovní hypotéza č. 3 se vztahuje k principu cyklického procesu. Zabývá se tím, zda si občané myslí, že by mělo smysl pokračování komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období.

7.2 Technika sběru dat

Pro druhý výzkum byl také použit anonymní dotazník. Dotazník byl vytvořen v září 2013 a dotazníkové šetření bylo uskutečněno v měsíci lednu 2014. Dotazník byl zpracován pro občany mikroregionu Mohelnicko. Získávání dat probíhalo v Mohelnici a v nedalekém městě Loštice. Dotazování probíhalo na ulici. S oslovováním respondentů mi pomáhala bývalá kolegyně ze sociálního odboru Městského úřadu v Mohelnici. Na dotazník odpovědělo celkem 30 občanů. Občané byli většinou ochotni dotazník vyplnit. Dotazník jsem sestavila na základě stanovených hypotéz, má celkem 15 otázek.

První část dotazníku se vztahuje na princip potřeb, priorit a směrů rozvoje stanovených lidmi žijícími v dané obci a skládá se z otázek 3 až 7. Otázky patří k pracovní hypotéze č. 1. Otázky 8 až 12 tvoří druhou část dotazníku a jsou zaměřeny na informování a zapojení místního společenství lidí, vztahují se k pracovní hypotéze č. 2. Třetí část dotazníku se skládá z otázek 13 až 15 a věnují se principu cyklického opakování. Tyto otázky se vztahují k pracovní hypotéze č. 3.

7.3 Charakteristika respondentů

Druhý výzkum je zaměřen na občany mikroregionu Mohelnicko. Dotazníkem byly oslovovány všechny věkové kategorie. Výzkumný vzorek činil 30 respondentů.

7.4 Zpracování a vyhodnocení získaných dat

V této kapitole uvádím analýzu dat získaných z dotazníkového šetření. Jednotlivé otázky jsou zpracovány do následujících tabulek.

Tabulka č. 1: *Pohlaví*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Muž	13	43,3
Žena	17	56,7
Celkem	30	100

Z hlediska pohlaví se ve vzorku objevuje z celkového počtu 30 respondentů 17 žen a 13 mužů.

Tabulka č. 2: *Do jaké věkové kategorie patříte?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Do 20 let	2	6,7
21 – 35 let	5	16,7
36 – 50 let	7	23,2
51 – 60 let	5	16,7
61 – 75 let	5	16,7
76 let a více	6	20,0
Celkem	30	100

Největší počet respondentů tvořili občané ve věku 36 – 50 let, zastoupena byla 7 respondenty. Občany ve věku 76 let a více tvořilo 6 z celkového počtu dotazovaných. Kategorie respondentů ve věku 21 – 35 let, 51 – 60 let a stejně jako kategorie 61 – 75 let byla zastoupena 5 občany. Nejméně zastoupenou věkovou kategorií respondentů byli občané do 20 let, pouze 2.

Tabulka č. 3: *Znáte pojem sociální služba?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	28	93,3
Ne	2	6,7
Celkem	30	100

Cílem této otázky bylo zjistit, zda dotazovaní znají pojem sociální služba. Z výsledku vyplývá, že většina respondentů ví, co je sociální služba. 28 respondentů odpovědělo ano, 2 dotazovaní uvedli ne.

Tabulka č. 4: *Domníváte se, že máte dostatek informací o sociálních službách na Mohelnicku?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano, mám	9	30,0
Jak kdy	7	23,3
Ne, nemám	6	20,0
Takové informace nepotřebuji	8	26,7
Celkem	30	100

Další otázka byla zaměřena na zjištění skutečnosti, zda občané mají dostatek informací o poskytovaných sociálních službách na Mohelnicku. Odpovědi jsou velmi těsné. 9 respondentů si myslí, že má dostatek informací, 7 respondentů odpovědělo na tuto otázku jak kdy, 6 respondentů se domnívá, že nemá dostatek informací a 8 respondentů takové informace nepotřebuje.

Tabulka č. 5: *Jste spokojen/a s nabídkou sociálních služeb na Mohelnicku? Je dostatečná?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	11	36,7
Ne	2	6,7
Nedokážu posoudit	17	56,6
Celkem	30	100

V otázce týkající se spokojenosti s nabídkou sociálních služeb na Mohelnicku více než polovina respondentů uvedla, že nedokážou posoudit, zda je tato nabídka dostatečná. 11 respondentů si myslí, že ano, pouze 2 respondenti uvádí, že nejsou spokojeni.

Tabulka č. 6: *Využíváte nějakou sociální službu na Mohelnicku?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	9	30,0
Ne	21	70,0
Celkem	30	100

Cílem další otázky bylo zjistit, kolik respondentů již nějakou sociální službu využívá. Z celkového počtu 30 dotazovaných jich 9 odpovědělo ano, 21 respondentů sociální službu nevyužívá.

Otázka dotazníku č. 7: *Co podle Vás chybí v oblasti sociálních služeb na Mohelnicku?*

Tato otázka je otevřeného typu, respondenti zde mohli volně vyjádřit svůj názor, co jim chybí v oblasti sociálních služeb na Mohelnicku. Odpovědi jsou následující: 2 respondentům chybí penziony pro seniory, další respondent uvedl, že mu chybí sociální byty, další odpovědi byli větší nabídka služeb, sportovní areál pro rodiny, výlety, osobní asistence za přijatelnější cenu.

Tabulka č. 8: *Zaregistroval/a jste, že na Mohelnicku probíhal proces komunitního plánování sociálních služeb?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	9	30,0
Něco málo, nevím přesně, co to je	12	40,0
Ne	5	16,7
Takové věci mě nezajímají	4	13,3
Celkem	30	100

Cílem dalšího okruhu otázek bylo zjištění, zda respondenti zaregistrovali, že na Mohelnicku probíhal proces komunitního plánování sociálních služeb. Z celkového počtu 30 respondentů tento proces zaregistrovalo 9 respondentů, možnost něco málo, ale nevím přesně, co to je uvedlo 12 respondentů. 5 respondentů v průzkumu konstatuje, že proces komunitního plánování nezaregistrovali a 4 respondenti takové věci nezajímají.

Tabulka č. 9: *Pokud ano, jakým způsobem jste se o procesu komunitního plánování na Mohelnicku dověděl/a?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Mohelnický zpravodaj	11	37,9
Mohelnická televize	8	27,6
Webové stránky města a obcí mikroregionu	6	20,7
Zpravodaje obcí mikroregionu	2	6,9
Veřejné setkání	2	6,9
Celkem	29	100

Na tuto otázku odpovídalo pouze 21 respondentů, kteří v předchozí otázce uvedli, že zaregistrovali proces komunitního plánování na Mohelnicku. Respondenti zde mohli uvést více odpovědí. 11 respondentů se o komunitním plánování dovědlo z Mohelnického zpravodaje, 8 respondentů uvedlo Mohelnickou televizi, 6 respondentů mělo informace z webových stránek města a obcí mikroregionu, 2 respondenti získali informace ze zpravodajů obcí mikroregionu a 2 respondenti se zúčastnili veřejného setkání.

Tabulka č. 10: *Byla podle Vašeho názoru veřejnost dostatečně informována o komunitním plánování sociálních služeb na Mohelnicku?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	8	26,7
Ne	2	6,7
Nevím	20	66,6
Celkem	30	100

Tato otázka byla zaměřena na zjištění názoru veřejnosti na dostatečnost informací o komunitním plánování sociálních služeb na Mohelnicku. Třetina dotázaných neví, zda byla veřejnost dostatečně informována, 8 respondentům informovanost vyhovovala a pouze 2 respondenti odpověděli záporně.

Tabulka č. 11: *Pokud ano, byl/a jste dostatečně informován/a o celém průběhu komunitního plánování?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	6	75,0
Ne	1	12,5
Nevím	1	12,5
Celkem	8	100

Z celkem 8 dotázaných, kteří se k této otázce vyjádřili, zvolilo odpověď ano 6 respondentů, 1 respondent si myslí, že nebyli dostatečně informováni o celém průběhu komunitního plánování a 1 respondent nevěděl.

Tabulka č. 12: *Zúčastnil/a jste se veřejného setkání ke komunitnímu plánování sociálních služeb v městě Mohelnici a okolí?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	2	6,7
Ne	28	93,3
Celkem	30	100

Na tuto otázku odpovídalo všech 30 respondentů. Pouze 2 respondenti se zúčastnili veřejného setkání, ostatních 28 respondentů se tohoto setkání nezúčastnilo.

Tabulka č. 13: *Co považujete za největší přínos pro oblast Mohelnicka v rámci komunitního plánování?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Konkrétní výstupy	2	7,1
Nově vzniklé a fungující služby	7	25,0
Změny	8	28,6
Informovanost	5	17,9
Propojenost	1	3,6
Efektivnější vynakládání financí	2	7,1
Sociální služby odpovídající potřebám	3	10,7
Celkem	28	100

Na tuto otázku odpovídali pouze respondenti, kteří zaregistrovali proces komunitního plánování na Mohelnicku. I v této otázce měli respondenti možnost zvolit z více možností. 8 respondentů si všimlo změn, které proběhly, 7 respondentů zaznamenalo nově vzniklé a fungující služby, 5 respondentů si myslí, že se nejvíce zlepšila informovanost, pouze 3 respondenti hodnotí jako největší přínos sociální služby, které nyní odpovídají více potřebám. 2 respondenti vidí přínos v současném efektivnějším vynakládání financí, 2 respondenti označili možnost konkrétních výstupů a 1 respondent propojenost.

Tabulka č. 14: *Spatřujete význam v pokračování komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku v dalším období?*

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	9	30,0
Ne	4	13,3
Nevím	17	56,7
Celkem	30	100

Z celkového počtu 30 respondentů si jen 9 respondentů myslí, že pokračování komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období má smysl. Odpověď na tuto otázku zřejmě souvisí s tím, zda tento proces již dříve na Mohelnicku zaregistrovali. 17 respondentů význam neshledává a pouze 4 respondenti by v komunitním plánování nepokračovali.

Tabulka č. 15: Zúčastnil/a byste se tohoto pokračování?

Odpověď	Nominální hodnota	Relativní četnost %
Ano	6	20,0
Ne	10	33,3
Nevím	14	46,7
Celkem	30	100

Poslední otázka zjišťovala, zda by se respondent zúčastnil případného pokračování komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku. Pouze 6 respondentů by se aktivně zapojilo, 10 dotazovaných by se nezúčastnilo a 14 respondentů uvedlo, že neví.

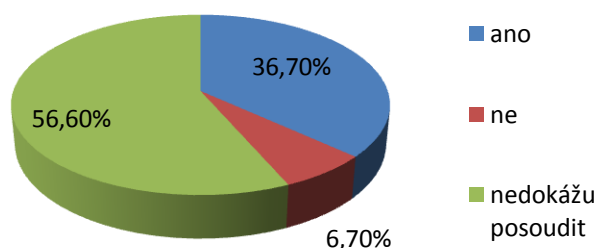
7.5 Ověření pracovních hypotéz

PH 1: Více než 50% občanů Mohelnicka si myslí, že nabídka sociálních služeb v regionu je dostatečná.

Hypotéza č. 1 nebyla potvrzena.

Účelem hypotézy bylo zjistit, zda si občané Mohelnicka myslí, že nabídka sociálních služeb v regionu je dostatečná. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že z oslovených respondentů jich 56,6% nedokáže tuto situaci posoudit. Pouze 36,7% respondentů je spokojeno s nabídkou a 6,7% respondentů si myslí, že nabídka je nedostatečná.

Graf č. 1: Spokojenost s dostatečnou nabídkou sociálních služeb v regionu Mohelnicka.

Tato hypotéza se vztahuje na jeden z vybraných principů, kdy potřeby, priority a směry rozvoje mají být stanoveny lidmi, kteří v obci žijí, služby využívají a daná problematika se jich dotýká. Bylo zjištěno, že z celkového vzorku 30 respondentů (100%) využívá nějakou sociální službu jen 30% občanů, 70% žádnou službu nevyužívá. Většina dotazovaných občanů uvádí, že zná pojem sociální služba (86,7% respondentů),

13,3% se s tímto pojmem nesetkalo. Pokud jde o dostatek informací o sociálních službách na Mohelnicku, 30% respondentů uvedlo, že má informace, 23,3% respondentů má tyto informace jak kdy, 20% respondentů informace nemá a 26,7% respondentů tyto informace nepotřebuje.

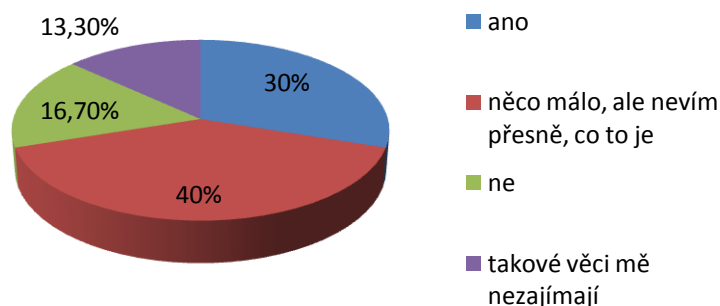
Tento princip nebyl naplněn.

PH 2: Více než 50% občanů zaregistrovalo, že na Mohelnicku probíhal proces komunitního plánování sociálních služeb.

Hypotéza č. 2 byla potvrzena.

Na základě získaných dat bylo zjištěno, že více než polovina dotázaných občanů zaregistrovala proces komunitního plánování na Mohelnicku. Kladnou odpověď uvedlo 70% respondentů - 30% respondentů proces zaregistrovalo. Za kladnou odpověď můžeme považovat i zvolenou možnost 40% respondentů, že vědí něco málo, ale neví přesně, co to je.

Graf č. 2: Informovanost občanů Mohelnicka o procesu komunitního plánování

Účelem hypotézy bylo zjistit, zda byl naplněn princip zapojování místního společenství. Cílem bylo zjistit, zda byli občané na Mohelnicku o procesu komunitního plánování informováni. V souvislosti s otázkou, zda občané Mohelnicka zaregistrovali proces komunitního plánování, bylo zjišťováno, jakým způsobem se o procesu dověděli. Nejvíce odpovědí bylo z Mohelnického zpravodaje (37,9%) a z Mohelnické televize (27,6%). Dalším ze způsobů byly webové stránky města a obcí mikroregionu, tuto možnost uvedlo 20,7% respondentů. Ze zpravodajů obcí mikroregionu se o plánování dovědělo 6,9% dotazovaných a stejný počet uvedl veřejné setkání. Respondenti se také mohli vyjádřit k otázce, zda byla veřejnost dostatečně informována o komunitním plánování

na Mohelnicku. 26,7% občanů si myslí, že ano. Ne uvedlo 6,7% dotázaných a nevědělo 66,6% respondentů.

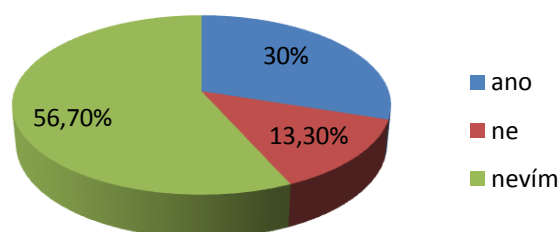
Princip zapojování místního společenství byl naplněn.

PH 3: Většina občanů Mohelnicka se domnívá, že pokračování komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období má význam.

Hypotéza č. 3 nebyla potvrzena.

Na základě výzkumu se nepotvrdil předpoklad, že většina občanů Mohelnicka se domnívá, že pokračování komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období má význam. Pouze 30% občanů uvedlo kladnou odpověď. 13,3% respondentů význam v pokračování nevidí a 56,7% respondentů uvedlo, že neví.

Graf č. 3: Význam v pokračování komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období.

Účelem hypotézy bylo zjistit, zda byl naplněn princip cyklického opakování, kdy témata, fáze se cyklicky opakují a mělo by docházet k aktualizaci. Do zkoumaného principu můžeme zahrnout i odpověď na otázku, co občané Mohelnicka považují za největší přínos pro tuto oblast v rámci komunitního plánování. Občané mohou vidět smysl v procesu a pokračování komunitního plánování, pokud vidí výsledky. V odpovědích na otázku týkající se konkrétního přínosu pro oblast Mohelnicka v rámci komunitního plánování byly nejčastěji uvedeny viditelné změny (28,6%), dále nově vzniklé a fungující služby (25%), informovanost (17,9%), sociální služby odpovídající potřebám (10,7%), efektivnější vynakládání financí (7,1%), konkrétní výstupy (7,1%) a propojenost (3,6%). Výzkumem bylo dále zjištěno, že do případného pokračování komunitního plánování, by se osobně zapojilo pouze 20% dotázaných, 46,7% dotázaných neví a zbytek respondentů, tedy 33,3%, o zapojení nemá zájem.

Princip cyklického opakování nebyl naplněn.

7.6 Shrnutí výsledků druhé oblasti výzkumu

Výzkumné šetření jsem prováděla v lednu 2014 u občanů na Mohelnicku. Výzkum byl realizován na základě dotazníkového šetření ve městě Mohelnici a Lošticích. Osloveno bylo 30 občanů.

Cílem mého výzkumu bylo zhodnotit kvalitu procesu komunitního plánování na Mohelnicku na základě vybraných principů:

- potřeby, priority a směry rozvoje jsou stanoveny lidmi, kteří v obci žijí,
- zapojování místního společenství (informovanost),
- cyklický proces.

První část výzkumu se vztahovala se k jednomu z vybraných principů, kdy potřeby, priority a směry rozvoje mají být stanoveny lidmi, kteří v dané lokalitě žijí, služby využívají a daná problematika se jich dotýká. Na základě získaných dat od občanů Mohelnicka vyplynulo, že většina dotazovaných zná pojem sociální služba, avšak v nabídce a problematice se již občané tolik neorientují. Více jak polovina respondentů se také domnívá, že má dostatek informací o sociálních službách. Ovšem v odpovědi na otázku, zda jsou spokojeni s nabídkou sociálních služeb, již jejich názor tolik jednoznačný nebyl. Více než polovina dotazovaných nedokázala toto vůbec posoudit. Spokojeno s nabídkou bylo pouze 36,7% respondentů. Dotazovaní občané v odpovědi na otázku, které sociální služby na Mohelnicku chybí, uvedli několik konkrétních námětů – sociální byty, penzion pro seniory, nižší cena osobní asistence.

Další část výzkumu byla zaměřena na princip zapojování místního společenství. Zapojování veřejnosti úzce souvisí s informováním o procesu komunitního plánování. Překvapivě nadpoloviční většina občanů zaregistrovala probíhající proces komunitního plánování v jejich regionu. Ostatní respondenti se o takové věci nezajímají nebo nic nezpozorovali. O procesu se nejčastěji dověděli z Mohelnického zpravodaje, z Mohelnické televize a z webových stránek města a obcí mikroregionu. Dva dotazovaní se osobně zúčastnili veřejného setkání ke komunitnímu plánování na Mohelnicku. Na otázku, zda byla veřejnost dostatečně informována o komunitním plánování, byla více než ve dvou třetinách uváděna negativní odpověď. Více než polovina dotazovaných také uvedla, že nebyla dostatečně informována o celém průběhu komunitního plánování. Přesto byl princip zapojování místního společenství naplněn.

Otázky dotazníku v další části výzkumu se týkaly principu cyklického opakování. Z výzkumu vyplynulo, že pouze necelá třetina dotázaných respondentů vidí smysl v pokračování komunitního plánování na Mohelnicku a jen pětina dotázaných občanů by se do plánování osobně zapojilo. Bohužel se nejedná o výjimečný jev, neboť zapojení veřejnosti je problematická část celého procesu, na kterém je nutné neustále pracovat. Součástí procesu je také sledování toho, co se již podařilo realizovat. Občané mohou vidět smysl celého projektu, pokud vidí konkrétní výsledky. Dotazovaní občané, kteří zaregistrovali probíhající proces komunitního plánování na Mohelnicku, hodnotili jeho největší přínos pro tento region právě ve viditelných změnách, kladně hodnotili nově vzniklé a fungující služby a lepší informovanost.

8 ZÁVĚR – SHRUTÍ PRVNÍHO A DRUHÉHO VÝZKUMU

Hlavní hypotéza, společná pro oba výzkumy, byla stanovena: Většina zkoumaných principů byla v komunitním plánování sociálních služeb na Mohelnicku naplněna. Tato hlavní hypotéza se potvrdila, neboť většina pracovních hypotéz obou výzkumů se potvrdila.

Kvalita komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku byla hodnocena na základě těchto zvolených principů:

- partnerství a spolupráce,
- potřeby, priority a směry rozvoje jsou stanoveny lidmi, kteří v obci žijí,
- zapojování místního společenství (informovanost),
- cyklický proces.

Princip partnerství a spolupráce byl zkoumán u členů komunitního plánování. Jeho naplnění bylo potvrzeno. Partnerství vychází z potřeb a cílů účastníků, spojuje je společně sdílený záměr. Více než polovina členů komunitního plánování na Mohelnicku hodnotí vzájemnou spolupráci jako bezproblémovou. Do zkoumaného principu můžeme zahrnout i spokojenost členů s průběhem celého procesu komunitního plánování. Téměř většina účastníků uvádí kladnou odpověď.

Potřeby, priority a směry rozvoje jsou stanoveny lidmi, kteří v obci žijí. Tento princip naplněn nebyl. Cílem bylo zjistit, zda jsou občané Mohelnicka spokojeni s nabídkou sociálních služeb v regionu. Výzkum ukázal, že méně než polovina dotázaných si myslí, že je nabídka dostatečná. Vzhledem k tomu, že většina dotazovaných sice zná pojem sociální služba, ale v dané problematice se příliš neorientuje a sociální služby zatím nevyužívá. Výsledky byly proto v odpovědích spíše negativní. Rozvoj služeb v obci by měl být stanoven lidmi, kteří v obci žijí, služby využívají a daná problematika se jich dotýká.

Princip zapojování místního společenství, podle členů komunitního plánování i podle občanů, byl naplněn. Tento princip souvisí s informovaností. Zapojovat lidi, kteří v obci žijí, znamená komunikovat s nimi. Většina členů komunitního plánování uvádí, že veřejnost byla dostatečně informována o procesu komunitního plánování. Způsob informování byl nejčastěji v Mohelnickém zpravodaji a na webových stránkách města a obcí mikroregionu. Také více než polovina dotazovaných občanů uvedla, že proces

komunitního plánování zaregistrovala a to nejvíce v Mohelnickém zpravodaji a v Mohelnické televizi a dále na webových stránkách města a obcí mikroregionu, ve zpravodajích obcí mikroregionu a na veřejném setkání. Členové komunitního plánování využili všechny dostupné prostředky ke zveřejnění procesu a jednotlivých výstupů.

Princip cyklického opakování se potvrdil jen částečně. Komunitní plánování není jednorázový proces. Pokračování procesu je ovlivňováno spoustou faktorů - ekonomickou situací, vůlí samosprávy, nasazením a motivací účastníků. Je potřebné se stále zabývat tématy řešenými v komunitním plánu. Nesplnění priorit v daném období neznamená selhání celého procesu, pokud potřeba přetrvává, další období s sebou přináší nové možnosti řešení. Účastníci komunitního plánování, kteří se přímo svou prací na procesu komunitního plánování na Mohelnicku podíleli, ho považují za smysluplný. Výzkum prokázal, že více jak polovina členů komunitního plánování vidí význam v jeho pokračování na Mohelnicku v dalším období a více jak polovina by se tohoto pokračování opět osobně zúčastnila. U dotazovaných občanů Mohelnicka je situace spíše opačná. I přes dosažená naplněná opatření nelze očekávat široké zapojení veřejnosti. Většinou se do procesu zapojují především až ti, kterých se daná problematika přímo dotýká.

ZÁVĚR

Tématem diplomové práce je "Komunitní plánování sociálních služeb na Mohelnicku". Zabývám se zhodnocením kvality komunitního plánování na Mohelnicku z pohledu veřejnosti a členů komunitního plánování, kteří se podíleli na komunitním plánování v daném regionu.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části definuji důležité pojmy, které se k dané problematice vztahují, popisuji pojem komunitní plánování, fáze procesu, přínosy komunitního plánování pro danou lokalitu a principy komunitního plánování, jejichž dodržování je důležité pro kvalitu celého procesu. V teoretické části se věnuji sociální politice, sociálním službám a jejich typologii podle zákona o sociálních službách. Následně se v teoretické části zaměřuji na komunitní plánování sociálních služeb v městě Mohelnici a mikroregionu Mohelnicko. Je zde uveden průběh komunitního plánování na Mohelnicku, utváření organizační struktury, jsou zde popsány aktivity v průběhu projektu. Více jsem se zaměřila na pracovní skupiny a jejich činnost, ze které vyplynuly jednotlivé výstupy. V poslední kapitole teoretické části se věnuji implementační fázi, která nyní v Mohelnici probíhá.

V praktické části jsem se zaměřila na výzkum, jehož cílem je zhodnocení kvality komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku na základě čtyř zvolených principů - partnerství a spolupráce, potřeby, priority a směry rozvoje jsou stanoveny lidmi, kteří v obci žijí, zapojování místního společenství (informovanost) a cyklický proces. Pro získání cíle jsem použila dotazníkovou metodu určenou pro občany regionu Mohelnice a pro členy komunitního plánování, kteří se tohoto procesu na Mohelnicku zúčastnili.

Celkově lze konstatovat, že většina zkoumaných principů byla naplněna. Mezi členy komunitního plánování i veřejností byla dobře hodnocena informovanost, která se vztahuje k principu zapojování místního společenství. Dalším z principů, který byl naplněn, je princip partnerství a spolupráce. Členové komunitního plánování byli spokojeni s průběhem celého procesu a kladně hodnotí i vzájemnou spolupráci. Princip potřeb, priorit a směrů rozvoje naplněn nebyl. Tento princip má být stanoven lidmi žijícími v dané obci, ale většinou se do procesu zapojují až ti, kterých se daná problematika přímo dotýká. Posledním byl princip cyklického opakování, který se potvrdil částečně. O smyslu pokračování komunitního plánování jsou více přesvědčení jeho členové než dotazovaní

občané. Proces komunitního plánování sociálních služeb by měl být stále živý a stát se věcí veřejnou.

Díky komunitnímu plánování se podařilo ve městě Mohelnici a přilehlých obcích zmapovat sociální služby, pojmenovat největší problémy a potřeby a nastavit sociální služby tak, aby odpovídaly reálným potřebám uživatelů služeb. Stále je ale co zlepšovat, mnohé problémy se cyklicky opakují a je nutné se jimi opět zabývat a znovu je vyhodnocovat a řešit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Legislativa

1. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Seznam literatury

2. Disman, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, 1993, 376 s. ISBN 80-7184-141-2
3. Gojová, A. a kol. *Komunitní sociální práce*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007, 95 s.
4. Kol. autorů. *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2004, 60 s. ISBN 80-86878-03-1
5. Kol. autorů. *Zapojování veřejnosti, nástroj pro správu věcí veřejných*. Přerov: Centrum pro komunitní práci, 2008, 81 s. ISBN 978-80-86902-54-8
6. Kol. autorů, editorka Janoušková, K. *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách*. Sborník studijních textů. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta – katedra sociální práce, 2007, 352 s. ISBN 978-80-7368-229-3
7. Kol. autorů pod vedením Z. Skříčkové. *Metodiky pro plánování sociálních služeb*. Vyd. 1. Praha: Centrum pro komunitní práci, 2007, 112 s. ISBN 978-80-86902-44-9
8. Krebs, V. a kol. *Sociální politika*. Vyd. 5. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 544 s. ISBN 978-80-7357-585-4
9. Matoušek, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, 576 s. ISBN 978-80-262-0366-7
10. Matoušek, O. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008, 272 s. ISBN 978-80-7367-368-0
11. Oriniaková, P., Teuschelová, T. a kol. *Účast veřejnosti, proč a jak?* Vyd. 1. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, 2003, 98 s.
12. *Plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro rok 2008*. Olomouc: Olomoucký kraj, 31 s.
13. Punch, K., F. *Základy kvantitativního šetření*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 152 s. ISBN 978-80-7367-381-9

14. Radvan E., Vavřík M. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009, 58 s.
15. Reichel, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2009, 192 s. ISBN 978-80-247-3006-6
16. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2009 – 2010*. Vyd. 1. Olomouc: Olomoucký kraj, 2008, 99 s.
17. Surynek, A., Komárková, R., Kašparová, E. *Základy sociologického výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2001, 161 s. ISBN 80-7261-038-4
18. Vasková, V., Žežula, O. *Komunitní plánování – věc veřejná*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2002, 16 s. ISBN 80-86552-30-6
19. Zatloukal, L. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, 256 s. ISBN 978-80-244-2128-5

Další zdroje

20. Bílá kniha v sociálních službách. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.
21. *Analýza potřeb uživatelů sociálních služeb na Mohelnicku*. Výzkumná zpráva. Olomouc, 2006, 85 s.
22. Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku 2007 – 2009. Město Mohelnice.
23. Komunitní plán sociálních služeb na Mohelnicku. Sociodemografická analýza správního obvodu obce s rozšířenou působností obce Mohelnice. Město Mohelnice.
24. Kažmierski, T., Pelcl, P. *Projektové a strategické plánování pro neziskové organizace*. Regionální environmentální centrum Česká republika a Centrum pro komunitní práci, 2003, 64 s.
25. Kol. autorů. *Dejme slovo občanům*. Vyd. 1. Přerov: Centrum pro komunitní práci, 2006, 16 s. ISBN 80-86902-40-4
26. Kol. autorů. *Příručka dobré praxe v oblasti komunitního plánování sociálních služeb*. Jihomoravský kraj, Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Jihomoravského kraje, 2013, 26 s.
27. Oriniaková, P. a kol. *Návrhy kapitol pro komunitní plánování sociálních služeb v ČR*. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, 2005, 149 s.
28. Rosecký, D., Oriniaková, P. *Komunitní plánování sociálních služeb*. Metodická příručka. Centrum pro komunitní práci, 27 s.

29. Pelcl, P. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice: zpráva z výzkumného projektu 2007 – 2008*. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, 2008, 63 s. ISBN 978-80-86902-74-6
30. Úlehla, I., Slabová, K., Mirovská, M. *Návrh systému metodické podpory plánování sociálních služeb v ČR*. 2007.
31. Zbožínková, M., Stuchlá K., Tichavská, L., Rozehnalová, J. *Projekt „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v Olomoucké kraji“*. Olomouc.

Internetové zdroje

32. *Komunitní plánování*. Portál o komunitním plánování [online]. [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: http://www.komunitniplanovani.com/kp-o-komunitni-planovani_2/
33. *Komunitní plánování sociálních služeb*. Komunitní plánování sociálních služeb Olomouc [online]. [cit. 2013-12-14]. Dostupné z: http://kpss.olomouc.eu/page/zakladni_informace/
34. *Základní informace o komunitním plánování sociálních služeb*. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2013-11-03]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/858>
35. *Implementační fáze komunitního plánování na Mohelnicku*. Stránky Města Mohelnice [online]. [cit. 2013-10-11]. Dostupné z: <http://www.mu-mohelnice.cz/implementacni-faze/ms-75109/query=implementace>
36. *Nízkoprahové zařízení Nitka*. Občanské sdružení RES-SEF [online]. [cit. 2013-10-12]. Dostupné z: <http://res-sef.cz/nzdm-nitka>
37. *Denní stacionář Okýnko*. Charita Zábřeh [online]. [cit. 2013-10-20]. Dostupné z: <http://www.zabreh.caritas.cz/cs/cinnost/okynko.php>
38. *Agentura podporovaného zaměstnávání Pomněnka*. Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením Šumperk [online]. [cit. 2013-10-20]. Dostupné z: <http://www.spmp-sumperk.cz/socialni-rehabilitace/>
39. Žežula, O., Vasková, V. *Komunitní plánování věc veřejná*. Praha: MPSV, 2002. [online]. [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/847>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník pro členy komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku.

Příloha P II: Dotazník.

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO ČLENY KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NA MOHELNICKU

Vážená paní, vážený pane,

v letech 2006 až 2009 jsem se spolu s Vámi zúčastnila procesu komunitního plánování sociálních služeb na Mohelnicku jako koordinátorka. Nyní studuji závěrečný magisterský ročník na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně - Institutu mezioborových studií Brno, obor sociální pedagogika. Pro svoji diplomovou práci jsem si vybrala téma "Komunitní plánování sociálních služeb na Mohelnicku". Chtěla bych Vás požádat o spolupráci na výzkumu, který má za cíl zhodnotit kvalitu komunitního plánování ve městě Mohelnici a jeho mikroregionu. Pro získání potřebných podkladů jsem vytvořila dotazník a tímto bych Vás chtěla požádat o jeho vyplnění a zaslání zpět na moji e-mailovou adresu. Poskytnuté informace jsou anonymní. Předem Vám děkuji za vynaložený čas, spolupráci a ochotu.

Odpovídejte na otázky tak, že vyberete jednu variantu odpovědi, pokud není uvedeno jinak. Vaše odpovědi, prosím, označte.

Bc. Petra Grycová

kontakt: e-mail: grycovap@centrum.cz

1. Účastnil/a jste se procesu komunitního plánování na Mohelnicku jako:

- a) zadavatel
- b) poskytovatel
- c) uživatel

2. Co Vás přivedlo ke spolupráci na projektu komunitního plánování sociálních služeb?

- a) doporučení
- b) oslovení
- c) z vlastní iniciativy

3. Jaký byl důvod Vašeho zapojení do procesu komunitního plánování na Mohelnicku? (možnost zvolit více odpovědí)

- a) nové osobní poznatky
- b) finanční prostředky pro vlastní organizaci
- c) zlepšení pozice vlastní organizace

d) neschopnost říci ne

e) a jiné (*uved'te*) .....

4. Jak jste byl/a spokojen/a s průběhem celého procesu?

a) spokojený

b) spíše spokojený

c) spíše nespokojený

d) nespokojený

5. Jak hodnotíte vzájemnou spolupráci?

a) bezproblémová

b) občas nastal problém, ale vždy se vyřešil

c) problémová

6. Vznikl z Vašeho pohledu nějaký problém?

a) ano

b) ne

7. Pokud ano, jaký? (možnost zvolit více odpovědí)

a) v komunikaci

b) ve financování

c) podpora vedení města

8. Jak podle Vás fungovala vzájemná komunikace mezi členy pracovních skupin a členy řídicí skupiny?

a) bezproblémová

b) občas nastal problém, ale vždy se vyřešil

c) problémová

9. Měl/a jste v průběhu komunitního plánování pro svou práci dostatek potřebných informací?

a) ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) ne

10. Byla podle Vašeho názoru veřejnost dostatečně informována o průběhu a výsledcích procesu komunitního plánování na Mohelnicku?

a) ano

b) ne

11. Setkal/a jste se s informacemi o komunitním plánování určenými pro veřejnost?

a) ano

b) ne

12. Pokud jste se setkal/a, tak kde? (možnost zvolit více odpovědí)

- a) Mohelnický zpravodaj
- b) Mohelnická televize
- c) webové stránky města a obcí mikroregionu
- d) zpravodaje obcí mikroregionu
- e) veřejné setkání

13. Splnily výstupy komunitního plánování na Mohelnicku Vaše očekávání?

- a) ano
- b) ne
- c) částečně

14. Co považujete za největší přínos komunitního plánování pro Mohelnicko? (možnost zvolit více odpovědí)

- a) konkrétní výstupy
- b) nově vzniklé a fungující služby
- c) změny
- d) informovanost
- e) propojenost
- f) zlepšení vztahu s poskytovateli
- g) zlepšení vztahu s veřejností
- h) efektivnější vynakládání financí
- i) sociální služby odpovídají potřebám

15. Spatřujete význam v pokračování komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

16. Zapojil/a byste se osobně do dalšího procesu komunitního plánování na Mohelnicku?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

17. Co navrhuje změnit v procesu KPSS na Mohelnicku?

(uveďte) .....

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK

Dobrý den,

chtěla bych Vás požádat o spolupráci na výzkumu, který má za cíl zhodnotit kvalitu komunitního plánování ve městě Mohelnici a jeho mikroregionu. Poskytnuté informace jsou anonymní a slouží ke zpracování výzkumu, který provádím v rámci své diplomové práce na téma "Komunitní plánování sociálních služeb na Mohelnicku". Předem Vám děkuji za vynaložený čas, spolupráci a ochotu.

Odpovídejte na otázky tak, že vyberete jednu variantu odpovědi, pokud není uvedeno jinak. Vaše odpovědi, prosím, zakroužkujte.

Bc. Petra Grycová

studentka Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně - Institut mezioborových studií Brno, obor sociální pedagogika

kontakt: e-mail: grycovap@centrum.cz

1. Pohlaví:

- a) muž
- b) žena

2. Do jaké věkové kategorie patříte:

- a) do 20 let
- b) 21-35 let
- c) 36-50 let
- d) 51-60 let
- e) 61-75 let
- f) 76 let a více

3. Znáte pojem sociální služba?

- a) ano
- b) ne

4. Domníváte se, že máte dostatek informací o sociálních službách na Mohelnicku?

- a) ano, mám
- b) jak kdy
- c) ne, nemám
- d) takové informace nepotřebuji

5. Jste spokojen/a s nabídkou sociálních služeb na Mohelnicku? Je dostatečná?

- a) ano
- b) ne
- c) nedokážu posoudit

6. Využíváte nějakou sociální službu na Mohelnicku?

- a) ano
- b) ne

7. Co podle Vás chybí v oblasti sociálních služeb na Mohelnicku?

(uved'te) .....

8. Zaregistroval/a jste, že na Mohelnicku probíhal proces komunitního plánování sociálních služeb?

- a) ano
- b) něco málo, ale nevím přesně, co to je
- c) ne
- d) takové věci mě nezajímají

9. Jakým způsobem jste se o procesu komunitního plánování na Mohelnicku dověděl/a? (možnost zvolit více odpovědí)

- a) Mohelnický zpravodaj
- b) Mohelnická televize
- c) webové stránky města a obcí mikroregionu
- d) zpravodaje obcí mikroregionu
- e) veřejné setkání

10. Byla podle Vašeho názoru veřejnost dostatečně informována o komunitním plánování na Mohelnicku?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

11. Pokud ano, byl/a jste dostatečně informován/a o celém průběhu komunitního plánování?

- a) ano
- b) ne
- c) částečně

12. Zúčastnil/a jste se veřejného setkání ke komunitnímu plánování sociálních služeb v městě Mohelnici a okolí?

- a) ano
- b) ne

13. Co považujete za největší přínos pro oblast Mohelnicka v rámci komunitního plánování? *(odpovídá pouze respondent, který zaregistroval proces komunitního plánování na Mohelnicku; možnost zvolit více odpovědí)*

- a) konkrétní výstupy
- b) nově vzniklé a fungující služby
- c) změny
- d) informovanost
- e) propojenost
- f) efektivnější vynakládání financí
- g) sociální služby odpovídající potřebám

14. Spatřujete význam v pokračování komunitního plánování na Mohelnicku v dalším období?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

15. Zúčastnil/a byste se tohoto pokračování?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím